

Riksdagens protokoll

2009/10:129

Tisdagen den 1 juni

Kl. 13.00 – 16.09

Protokoll
2009/10:129

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 24, 25 och 26 maj.

2 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträden

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämnds-sammanträdena söndagen den 9 maj och onsdagen den 12 maj inkommit.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:412

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:412 Cabotage på väg
av Christina Axelsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är nationella möten och resor.

Stockholm den 27 maj 2010

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:422

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:422 Den nordiska modellen

av Göte Wahlström (s)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.

Prot. 2009/10:129
1 juni

Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 27 maj 2010
Utrikesdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Enligt uppdrag
Inga Eriksson Fogh
Expeditionschef

Interpellation 2009/10:434

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:434 De som är nollklassade
av Veronica Palm (s)
Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade externa aktiviteter.

Stockholm den 21 maj 2010
Socialdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:437

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:437 Återinträde i sjukförsäkringen
av Veronica Palm (s)
Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade externa aktiviteter.

Stockholm den 21 maj 2010
Socialdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:447

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:447 Stupstocken i sjukförsäkringen och dess konsekvenser
av Siw Wittgren-Ahl (s)
Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade externa aktiviteter.

Stockholm den 21 maj 2010
Socialdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:457 Långsiktig och hållbar socialförsäkring
av Ronny Olander (s)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade externa aktiviteter.

Stockholm den 21 maj 2010

Socialdepartementet

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:471

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:471 Svenska höghastighetsbanor
av Lena Hallengren (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är nationella möten och resor.

Stockholm den 27 maj 2010

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:474

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:474 Ökade klyftor
av Veronica Palm (s)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade externa aktiviteter.

Stockholm den 21 maj 2010

Socialdepartementet

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:475

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:475 Individuell bedömning och information
om sjukförsäkringen

av Gunvor G Ericson (mp)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.

Prot. 2009/10:129
1 juni

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade externa aktiviteter.
Stockholm den 21 maj 2010
Socialdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:492

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:492 Kriminalvårdens resurser
av Karl Gustav Abramsson (s)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 7 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.
Stockholm den 27 maj 2010
Justitiedepartementet
Beatrice Ask

Interpellation 2009/10:494

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:494 Finansieringen av ny Skurubro
av Christina Axelsson (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är nationella möten och resor.
Stockholm den 27 maj 2010
Näringsdepartementet
Åsa Torstensson (c)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2009/10:497

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:497 Privatiseringar och avregleringar av
grundläggande samhällsfunktioner
av Lena Hallengren (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är nationella möten och resor.
Stockholm den 27 maj 2010
Näringsdepartementet
Åsa Torstensson (c)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Johan Löfstrand har frågat mig dels hur jag tolkar statistiken över nyproducerade bostäder och om jag mot bakgrund av dessa siffror skulle ha velat agera annorlunda, dels hur jag avser att stimulera bostadsbyggandet i framtiden.

Leif Jakobsson har frågat mig dels om jag är tillfreds med resultatet av borttagandet av investeringsstöd till nyproduktion, dels vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att snabbt öka bostadsbyggandet.

Carina Moberg har frågat mig dels om jag kommer att agera utifrån att det låga bostadsbyggandet och den tilltagande bostadsbristen är ett hot mot sysselsättningen, dels om jag före valet avser att fatta beslut om åtgärder för att få i gång bostadsbyggandet.

Jag väljer att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Johan Löfstrand tar i sin fråga utgångspunkt i en interpellationsdebatt oss emellan 2006, då jag, med rätta, ansåg att det var för tidigt att utvärdera regeringens politik. I dag kan vi börja se effekterna av regeringens politik, och det vi kan se visar att Johan Löfstrands oro från hösten 2006 har kommit på skam.

När Johan Löfstrand och jag debatterade bostadsbyggandet i denna kammare för nästan precis ett halvår sedan påpekade jag att Sverige liksom världen i övrigt genomgått en finanskris men att det fanns tydliga tecken på att bostadsbyggandet åter började skjuta fart. Vi kan nu konstatera att det i dag ser ännu ljusare ut än vad jag då vågade hoppas. Av prognoser från Boverket från mars i år framgår att nyproduktionen i år kommer att öka med närmare 25 procent jämfört med föregående år. Nästa år beräknar Boverket att nyproduktionen kommer att öka med ytterligare 20 procent.

Boverket har också nyligen redovisat hur kommunerna bedömer bostadsbyggandet de närmaste åren. Även om dessa siffror är mer osäkra är det intressant att notera att nybyggandet nästa år kan komma att nå upp till 90 procent av volymerna år 2006. Om det slår in innebär det att nyproduktionen, utan subventioner, kommer att vara högre än den var under något enda av de tidigare elva åren då Socialdemokraterna satt i regeringsställning.

Regeringen har avskaffat de statliga stöden till bostadsbyggande för att få en fungerande bostadsmarknad med aktörer som verkar i en sund konkurrens och producerar bostäder som efterfrågas. Regeringen har också skapat långsiktigt hållbara spelregler på hyresmarknaden genom den proposition om kommunala allmännyttiga bostadsföretag och reformerade hyressättningsregler som för närvarande behandlas av riksdagen.

Sammantaget innebär dessa åtgärder att osäkerheten om villkoren för den som vill investera i nyproduktion av bostäder i Sverige har minskat. Jag ser de positiva siffrorna som en indikation på att regeringens politik är den långsiktigt bästa för bostadsmarknaden.

Johan Löfstrand frågar också om det är något jag skulle ha velat göra annorlunda under mandatperioden vad gäller förutsättningar för bostadsbyggandet. Mot bakgrund av de positiva prognoser som nu görs anser jag att regeringens åtgärder varit de bästa för en långsiktigt god utveckling

*Svar på
interpellationer*

på bostadsmarkanden. Den process som ledde fram till propositionen om villkoren på hyresmarknaden, där regeringen i nära samarbete med parterna på bostadsmarknaden nådde fram till en gemensam lösning som innebär att vi undviker statlig hyresreglering och långa processer i EU-domstolen med osäker utgång, ser jag som en särskild framgång, inte minst som propositionen i sina huvuddelar ser ut att få ett brett stöd i riksdagen.

Samtliga frågeställare efterlyser ytterligare åtgärder för att snabba på bostadsbyggandet. Frågan är berättigad. Även om jag inte delar frågeställarnas pessimistiska syn på utvecklingen när det gäller byggandet ser vi att efterfrågan på bostäder i flera regioner ökar ännu snabbare. Från statens sida gäller det att i det läget inte skapa osäkerhet om villkoren för framtiden. Därför upprepar jag att regeringen inte har för avsikt att föreslå stimulanser i form av bidrag till nyproduktion av bostäder.

Däremot kan förutsättningarna för bostadsproduktion förbättras med andra åtgärder, inte minst i kommunerna. Genom den nya plan- och bygglag som regeringen föreslagit och som för närvarande behandlas av riksdagen förenklas planprocessen, och sambandet mellan kommunala översiktsplaner och bland annat regionala utvecklingsprogram stärks. Regeringen har också inlett ett långsiktigt samarbete med alla berörda parter på bostadsmarknaden i syfte att uppnå ett byggande som bättre motsvarar brukarnas behov till väsentligt lägre livscykelkostnader.

Då Leif Jakobsson, som framställt interpellation 2009/10:427, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Carina Moberg fick ta emot svaret även på denna interpellation.

Anf. 2 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Mats Odell för svaret. Vi har ju diskuterat bostadsbyggandet ganska många gånger i den här kammaren. Den här gången, precis som tidigare gånger, är statsrådet väldigt nöjd med situationen precis som den är just nu.

I den interpellationsdebatt som jag hänvisar till i min interpellation sade Mats Odell att det var för tidigt att svara på hur bostadsbyggandet skulle komma att utvecklas, och det var i början av mandatperioden. Jag säger samma sak nu: Vi får väl se vad som händer med bostadsbyggandet under de kommande åren. Jag är fortfarande oroad.

Det man väldigt tydligt kan konstatera är att vi, om vi tittar tillbaka, ser att vi har fyra förlorade år bakom oss. Det är fyra år då bostadsbyggandet i stort sett har slagit i backen. Det är fyra år då det har skett stora förändringar på bostadsmarknaden och då framför allt bostadsbyggandet har gått från väldigt höga nivåer till att det byggs väldigt få bostäder.

Statsrådet pekar på att det är marknadskrafterna och långsiktigheten som ska lösa det här. Det verkar vara den enda lösningen, för man vill inte komma med några andra förslag vad gäller byggandet av flerbostadshus eller hyreshus. Däremot går det mycket väl, alldeles utmärkt, att inom andra delar av bostadssektorn ha olika typer av stöd och subventioner.

Ett sådant stöd är ROT-avdraget som den borgerliga regeringen införde, vilket vi socialdemokrater tycker är alldeles utmärkt. Det gör

svarta jobb vita, stimulerar bostadsbyggandet och ser till att arbetsmarknaden inom bostadssektorn lyfts fram.

Jag och Mats Odell har diskuterat det tidigare, och min fundering är fortfarande: Vad är skillnaden mellan ett avdrag och en subvention? För mig är skillnaden väldigt, väldigt liten. De 8 miljarder som under 2009 betalades ut till villaägarkollektivet gjorde mycket nytta för att de både skapade många arbetstillfällen och gjorde det möjligt att rusta upp och energieffektivisera många av de villor som finns i vårt bostadsbestånd.

På vilket sätt är den subventionen, eller avdraget om man nu vill använda den benämningen, bättre än om man skulle ha gjort precis samma sak, det vill säga lagt till ytterligare pengar för att stimulera byggandet av flerbostadshus och renoveringen av de hyresrätter där behovet ju är ganska stort?

Denna fråga har jag diskuterat med Mats Odell ett antal gånger utan att ha fått ett tydligt svar. Om borgerligheten är så konsekvent och menar att det inte ska finnas någon stimulans eller några subventioner på bostadsmarknaden undrar jag hur det då kan vara helt okej att subventionera en upplåtelseform, vilket vi tycker är okej, medan man ger en annan upplåtelseform kalla handen, trots att vi vet att renoveringsbehovet och byggbehovet där är stort. Det kan jag inte förstå.

Anf. 3 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! Även jag vill börja med att tacka för svaret, dels för egen del, dels för Leif Jakobssons del som tyvärr inte med kort varsel hade möjlighet att infinna sig till denna debatt.

För mig och den socialdemokratiska rörelsen är bostadsfrågan i allra högsta grad ideologisk. Ytterst handlar det om vilken syn vi har på behovet av politiskt ansvarstagande för att vi ska nå upp till målet om att alla människor ska ha tillgång till en bra bostad. Vi sätter upp politiska mål för detta och skapar instrument för att göra det möjligt att nå målen. Vi socialdemokrater menar att stat och kommun har ett gemensamt ansvar för de grundläggande behoven i en människas liv, och dit hör rätten till ett eget hem.

När vi nu närmar oss slutet på den borgerliga regeringens maktinnehav och står inför möjligheten att välja ny färdriktning, att välja en politik för fler bostäder och jobb, minskade klyftor och en bättre miljö, känns det rimligt att summera vad som har åstadkommit under de senaste fyra åren och jämföra det med det politiska alternativ som kan ta över efter den 19 september.

Mats Odell och den borgerliga regeringen inledde mandatperioden med att omedelbart avskaffa allt stöd till bostadsbyggandet. Det bidrog starkt till att byggandet minskade med 35 procent jämfört med förra mandatperioden. Den socialdemokratiska regeringens politik ledde till att fler än 127 000 bostäder byggdes under förra mandatperioden. När vi summerar ser vi att det byggts ca 85 000, alltså en minskning med 35 procent.

Bostadsbyggandet 2009 var det lägsta på tio år. Antalet byggda hyresrätter har halverats. 300 000 personer står i bostadskö bara i Stockholm. 99 000 personer mellan 20 och 27 år i Stockholms län saknar egen bostad. Under 2009 försvann ca 12 000 arbetstillfällen inom byggsektorn. Ytterligare 5 000 förväntas försvinna under 2010. I mars i år var ca

13 procent arbetslösa i Byggnads a-kassa. Det motsvarar ca 13 000 byggnadsarbetare. Det är inga roliga siffror men icke desto mindre ett faktum.

Det finns emellertid ett alternativ. Vi har ett mål om 40 000 bostäder 2016. Majoriteten av dessa bör vara hyresrätter. Möjligheten att klara det är naturligtvis beroende av den ekonomiska utvecklingen, det vill säga om folk har jobb, och av kommunala insatser. Vi liksom många bedömare anser att vi för att klara av detta måste ta ett statligt ansvar vad gäller en modern lagstiftning och införa ett verkningsfullt ekonomiskt stöd till nyproduktion av hyresrätter.

Vi vill i detta läge införa ett investeringsstöd som trappas upp under ett antal år för att avlösas av en ny modell för bostadsfinansiering 2013. Vi satsar på ett brett ROT-program som även omfattar flerfamiljshus och där en klimatbonus ingår. Vi vill införa ett nytt ROT-bidrag riktat till det stora beståndet i de så kallade miljonprogramsområdena för att energieffektivisera och skapa fler attraktiva bostadsområden. Vi vill se över neutraliteten mellan upplåtelseformerna och redan nu sänka fastighetsskatten på flerfamiljshus.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis i detta inlägg upprepa den fråga som Leif Jakobsson ställer i sin interpellation. Är Mats Odell tillfreds med resultatet av borttagandet av investeringsstödet, ja eller nej? Jag vill även be om ett något bättre svar på min egen fråga, nämligen om statsrådet kommer att agera för ökat bostadsbyggande och en högre sysselsättning.

Anf. 4 EGON FRID (v):

Fru talman! Bostadsminister Mats Odell! Jag tyckte att det var ett bra tillfälle att delta i debatten i dag och diskutera de viktiga bostadspolitiska frågorna. Vi har ju tillsammans försökt hålla i gång den bostadspolitiska debatten under mandatperioden. Det handlar lite grann om att nu summera bostadspolitiken. Om ministern tyckte att det var för tidigt att 2006 utvärdera regeringens bostadspolitik är det definitivt inte för tidigt att nu utvärdera den och det ansvar som Mats Odell som bostadsminister haft under mandatperioden.

Den summeringen är ganska lätt att göra. Det är få bostäder att summera. Jag skulle vilja visa på några tydliga brister som regeringen och Mats Odell inte tagit ansvar för. En av de stora skillnaderna mellan regeringens bostadspolitik och det rödgröna alternativet inför valet i höst är dels vår höga målsättning att bygga bostäder, dels, och framför allt, den höga målsättningen att bygga många hyresrätter.

I svaret till Johan Löfstrand, Carina Moberg och Leif Jakobsson bortser Mats Odell från den stora betydelsen av att bygga hyresrätter som andel av det totala byggandet. Vi har haft ett högt byggande av kommersiella fastigheter, ett relativt högt byggande av äganderätter, villor och bostadsrätter i områden med stark efterfrågan. Det har byggts en relativt liten andel dyra hyresrätter i centrala lägen i storstäderna där det finns stark betalningsförmåga; hyrorna är höga i de dyra hyresrätterna. Det har lett till att det byggts rekordlite hyresrätter. Totalt igångsattes byggandet av knappt 6 000 hyresrätter 2009. Det är ett rekord som regeringen kommer att bära med sig.

En annan sak som Johan Löfstrand och Carina Moberg nämnde var det ensidiga stödet till äganderätten och en total avsaknad av motsvarande stöd till hyresrätten. Det är en tydlig politisk linje som regeringen valt, att ensidigt styra äganderätten och missgynna hyresrätten. Den fråga som Johan Löfstrand ställde var helt berättigad, nämligen vad det är för skillnad mellan avdrag till äganderätten och stöd till hyresrätten. Det handlar om att kunna bygga hyresrätter med rimliga hyresnivåer.

Det kommer naturligtvis att dröja länge innan det blir balans i byggandet. Vi har aldrig tidigare byggt så få hyresrätter under en period med så starkt behov av och stor efterfrågan på just hyresrätter.

Det här är ett ansvar som bostadsminister Mats Odell och alliansregeringen får bära. Om man summerar den tid då alliansregeringen med Mats Odell som bostadsminister har haft ansvar för bostadsbyggandet blir slutsatsen att det är under all kritik. Det finns verkligen skäl att kritisera regeringen för att inte ha tagit det ansvaret. Mot detta står ett tydligt rödgrönt alternativ som har starka mål för att bygga hyresrätter.

Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Johan Löfstrand talar sig varm för nya produktionssubventioner till bostadsbyggande. De som förväntas ta emot dessa pengar, Sveriges Byggindustrier, skickade ut ett pressmeddelande samma dag som ni presenterade ert nya subventionsprogram och tackade nej till pengarna. De menade att de kommer att leda ännu djupare in i de problem som vi nu har. Det är en liten nöt att knäcka för Socialdemokraterna, som har detta som sin enda bostadspolitiska pelare.

Carina Moberg säger att detta är en ideologisk fråga och satsar första året 500 miljoner. Om man gör en snabb överslagsberäkning kan man konstatera att det är betydligt mindre än 1 procent av vad man bygger bostäder för. Det höjs visserligen till 900 miljoner året efter, men det är ändå en mycket liten del. Min uppfattning är att det kommer att göra mycket liten skillnad, annat än att det ytterligare underblåser den kostnadsutveckling som är skrämmande redan när det gäller byggkostnaderna. Vi ligger i Sverige 55 procent över EU:s genomsnitt för byggkostnader. En mycket viktig orsak är de produktionssubventioner som vi haft tidigare. Carina Moberg frågar å Leif Jakobssons vägnar om jag är tillfreds med borttagandet av produktionssubventionerna. Svaret är ja.

Egon Frid är inne på frågor som jag ska återkomma till, men ingen av interpellanterna tar upp det faktum att vi har en finanskris som har pågått under den här perioden. Förra året minskade bnp med 4,9 procent. Svenska exportföretag kunde inte sälja sina varor; köparna kunde inte finansiera sina köp. Vi vet allt detta. Men här i Sveriges riksdag förklaras nedgången av bostadsbyggandet med borttagandet av subventionerna.

I augusti förra året hölls ett nordiskt bostadsmöte, där man tog fram den här rapporten, *Finanskrisen och bostadsmarknaden i Norden*. Om man slår upp s. 8 ser man ett antal kurvor. De nordiska byggmarknaderna för bostäder har utvecklats nästan identiskt. Den som här kan spåra ett borttagande av subventionerna som anledning till att det har rasat i Sverige får konstatera: Hoppsan, det var väldigt kraftfullt! Det gjorde att det rasade också i Norge, Danmark och Finland. Sug på den ett tag, Egon Frid!

Det där är inte trovärdigt. Det är finanskrisen som är den huvudsakliga anledningen till att det har gått ned.

Det vi nu ser är glädjande enkäter som Boverket har gjort. De har sammanställt vad kommunerna tror. Ni säger att ni ska bygga med subventioner. Det var inte 500 miljoner förra gången, utan 2,7 miljarder låg i byggsubventioner det år då det var som störst produktion. När det här införs ska det minsann byggas igen, säger ni.

Låt oss titta på hur det egentligen var! Nu ser vi att kanske 33 000 bostäder kommer att byggas redan nästa år utan subventioner. Hur var det då under er tid? Vi har som sagt byggt färre än hälften så många bostäder. År 2000 påbörjades 15 000 bostäder i Sverige under brinnande högkonjunktur. I Finland påbörjades samma år 35 000 bostäder för en hälften så stor befolkning utan subventioner. År 2003 kom vi upp i 20 000 bostäder i Sverige för nio miljoner svenskar. Då byggdes utan subventioner i Finland 30 000 bostäder.

Så där kan vi hålla på. Nästa år kanske vi bygger 33 000 bostäder i Sverige. Om vi gör det slår det i stort sett alla socialdemokratiska år utom just 2006. Just det året blir en sorts mantra för Socialdemokraterna som de stirrar sig blinda på. Ett år har varit bra efter 30 års misslyckad politik.

Anf. 6 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Jag tänkte i mitt första anförande inleda med att tacka Mats Odell för att han för första gången under de fyra år vi har haft interpellationsdebatter inte lade hela skulden på den socialdemokratiska regeringen i sitt svar. Det var första gången som jag läst ett interpellations svar från Mats Odell där han inte skyller alla orättvisor och alla mörka moln på himlen på den socialdemokratiska regeringen. Men nu fick jag höra att vi är tillbaka på samma ställe där vi brukar vara: Det är den socialdemokratiska regeringen som har gjort allting fel, och det är bara dem man ska skylla på.

Men nu är det ändå så att den borgerliga regeringen har styrt det här landet i fyra år. Jag står i den här kammaren nu och diskuterar bostadsbyggandet under de senaste fyra åren. Det är det debatten handlar om. Sedan kan vi definitivt ha en diskussion om hur bostadsmarknaden och bostadsbyggandet kommer att utvecklas i framtiden. Den diskussionen tar jag gärna någon gång 2014, när vi kan göra ett bokslut kring det. Men just nu diskuterar vi vad som hänt under de senaste fyra åren, och det är fyra förlorade år.

Mats Odell lyfter fram finanskrisen. Självklart har finanskrisen påverkat. Men om man tittar extra noga på de där siffrorna som Mats Odell hade ser man faktiskt att bostadsbyggandet sjunker lite snabbare. Bostadsbyggandet sjunker i Sverige innan finanskrisen slår fullt ut. Det är väldigt tydligt. Bostadsbyggandet sjunker när man tar bort subventionerna, inte ett och ett halvt år senare när finanskrisen kommer. Jag tycker inte att man kan använda den argumentationen.

Det är jättebra att marknaden framgent ser att det behöver byggas bostäder. Min stora oro är att de bostäder som byggs under de kommande åren kommer att vara väldigt dyra och i mycket stor utsträckning väldigt exklusiva. De flesta kommer säkerligen att vara bostadsrätter, och väldigt få kommer att kunna efterfråga bostäderna. Då säger alla: Ja, men vi har

flyttkedjor, och det ska lösa alla problem. Men jag anser inte att det är så bostadspolitiken och bostadsmarknaden ska fungera.

Vi socialdemokrater anser, precis som Carina sade, att bostaden är ett av välfärdsbenen i samhället. Det är oerhört viktigt att vi ser till att alla har en bra bostad till rimliga kostnader. Därför anser vi att vi på olika sätt ska stimulera till ett byggande av både egnahem och framför allt hyresrätter, eftersom det byggs väldigt få hyresrätter i dag.

Jag anser också att vi ska stimulera till att flerfamiljshus, framför allt hyresrätter, renoveras för att vi ska få upp boendestandarden. Men där säger den borgerliga regeringen nej. Man stimulerar renoveringen och byggandet av egnahem och boendet i egnahem, men ger hyresrätten kalla handen och säger att detta inte är någon sektor där man ska stimulera; här ska marknaden råda helt och hållet.

Jag har fortfarande inte fått svar på min fråga. Vad är det för skillnad mellan att ge ett ROT-avdrag till egnahemsrörelsen – vilket vi socialdemokrater tycker är jättebra – och att ge olika stimulanser till att renovera de hyresrätter som är i väldigt stort behov av detta just nu?

Anf. 7 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! Vi menar att ansvaret för bostadspolitiken är delat mellan stat och kommun. Vi måste ge kommunerna skarpare verktyg för att klara av sina åtaganden, och vi måste se till att det finns ekonomiska förutsättningar för att bygga hyreslägenheter.

220 kommuner uppger i dag brist på hyreslägenheter. Jag vet inte, men jag tror att det bland dessa kan gömmas kommuner som Täby, med egen moderat majoritet, där man har sålt ut hela sitt allmännyttiga bestånd och på det sättet avhänt sig möjligheterna till handlingsfrihet. Man bygger ett försumbart nytillskott på hyresmarknaden. Det privatägda fastighetsbolaget Akelius sysslar dessutom med tvivelaktig bostadsförmedling, där det gamla kösystemet med kö efter tid och behov har ersatts av ett förturssystem som är kopplat till hur mycket pengar man sätter in i ett dotterbolag till fastighetsbolaget.

I grannkommunen Vallentuna, också borgerligt styrd, händer det också saker. Där planeras för utförsäljning av de futtiga 302 hyreslägenheterna i Össebyhus. I kommunen där det nu står 2,7 procent hyreslägenheter i kolumnen kommer det att kunna skrivas noll inom kort om planeringen blir verklighet. Även här diskuteras ett försumbart nytillskott till hyresmarknaden.

Eller titta på moderatstyrda Uppsala kommun, där jag så sent som i dag hörde på nyheterna att man lottar ut hyreslägenheter via Twitter. Först till kvarn får först mala. Är det seriöst? Är det vad Odell menar med att marknaden ska lösa problemen på bostadsmarknaden? Borgerlig bostadspolitik finns inte. Rättvisa villkor existerar inte. Regeringen vill fortsätta på samma sätt i fyra år ytterligare.

I dagens nummer av tidningen Metro säger svarta rubriker att 57 682 hyresrätter är borta i Stockholm. En femtedel av hyresrätterna har försvunnit, och antalet bostadsrätter har fördubblats. En anledning uppges vara att byggherrarna tjänar mer på att bygga bostadsrätter och sälja dem än på att hyra ut lägenheter. Ja, just det. Om ingen tvingar bostadsbolagen att bygga hyresrätter kommer de heller inte att göra det. Det krävs

politiska beslut om man vill få fler hyresrätter, säger en professor på KTH.

Mats Odell hänvisar ofta till att byggindustrin tycker att det är bra som det är. Sedan när har byggindustrin blivit ett sanningsvittne när det gäller bostadsbyggandet? Att låta byggindustrin styra bostadsbyggandet är väl detsamma som att göra bocken till trädgårdsmästare.

Vad har Mats Odell att säga till alla hundratusentals bostadssökande, många av dem ungdomar? Jo, Mats Odell säger att politiken inte ska lägga sig i bostadsbyggandet och att marknaden ska klara bostadsförsörjningen, som i Täby, Vallentuna och Uppsala.

Fru talman! Jag vill fråga bostadsministern: På vilket sätt blir det fler jobb när bostadskrisen breder ut sig och bostadsbyggandet är på botten-nivåer? Vore det inte bättre om stat och kommun samverkade? På vilket sätt försvaras arbetslinjen när arbetslösa hindras från att ta jobb för att det inte finns någon bostad, allra minst för dem som vill hyra? På vilket sätt är det en ansvarsfull politik?

Apropå en lustighet som bostadsministern fick med i sitt senaste anförande kan jag säga som min tioåring skulle ha sagt: Borgerlig bostadspolitik suger.

Anf. 8 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag håller med Johan Löfstrand och Carina Moberg om mycket som de har framfört här. Det som är den viktigaste skillnaden mellan Alliansens bostadspolitik och det rödgröna alternativ som finns för aktiva satsningar på bostadspolitiken är först och främst en stark målsättning att bygga minst 20 000 hyresrätter per år.

Det andra är att införa subventioner och stöd för att kunna bygga så många hyresrätter till rimliga hyror. Vi vet att subventionerna påverkar hyressättningen oerhört mycket.

Det tredje är det delade ansvaret mellan stat och kommun. Kommunerna får ett starkt ansvar för att klara bostadsförsörjningen, och staten hjälper till med verktygen för att de allmännyttiga bostadsföretagen i kommunerna ska kunna bygga hyresrätter efter efterfrågan och behov.

Det som är tydligt i det resonemang som Mats Odell för är att bara för att det byggs mycket i Finland och Norge tror han att det byggs mycket i Sverige också. Det är olika marknader. Regeringen måste ta ansvar för att det byggs lägenheter i Sverige.

Vi måste ta det gemensamma ansvaret för att det byggs lägenheter i Sverige. Det byggs inte lägenheter i Sverige bara för att det byggs lägenheter i Oslo eller Helsingfors. Detta har Mats Odell missuppfattat.

Jag hoppas verkligen att Mats Odell närvarar vid debatten om allmännyttan och den reformerade hyressättningen den 17 juni och att vi hinner mötas en gång till i kammaren och debattera allmännyttan och också hyressättningen.

Jag hoppas också att Mats Odell värnar hyresgästernas besittningsskydd lika starkt som han värnade villaägarna i valrörelsen 2006 i frågan om fastighetsskatten.

Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det låter väldigt mäktigt, Johan Löfstrand, Carina Moberg och Egon Frid. Det låter som att ni nu här har möjlighet att lägga

om allting. Om ni bara får makten kommer det att finnas bostäder, och då är bostadsköerna i Stockholm borta.

Vad är det ni har att erbjuda? Jo, det är 500 miljoner kronor nästa år. Vänsterpartiet hade om jag minns rätt 2 ½ miljard, Egon Frid. Det har nu prutats ned så att det är en femtedel kvar av det. Hur långt räcker det? Ni har 500 miljoner i subventioner, och subventioner är det enda ni har att komma med.

Fru talman! Jag kanske ska förtydliga mig när det gäller rapporten *Finanskrisen och bostadsmarknaden i Norden*. Det står där på s. 10 att från och med 2006 eller 2007 vände utvecklingen och bostadsbyggandet minskade mycket kraftigt. I alla länderna började alltså nedgången i bostadsbyggandet redan innan den globala ekonomiska krisen var ett faktum och i en tid med god ekonomisk utveckling sett till bnp. Så var det, och så var det i hela Norden.

Vi kan titta lite på dessa 500 miljoner. Om vi jämför dem med de 2,7 miljarder som fanns i subventioner som vi tog bort är det väldigt stor skillnad. Det låter på er som att bara det kommer till så kommer allt det goda som ni målar upp att infinna sig. Jag tycker nog inte att det är riktigt seriös politik att låtsas som om det är så.

Jag tror nämligen att man måste hantera detta på ett seriöst sätt. Ni är i er fulla rätt att lova ut subventioner inför valet. Men jag tycker ändå att ni ska tänka på en sak, nämligen hur byggbolagen tänker när de hör er. Kanske vinner De rödgröna, kan de ju tänka, även om det är en osannolik händelse. Bäst att vi låter våra projekt ligga kvar.

Om ni vinner valet blir era egna subventioner, såvitt jag kan bedöma, en flaskhals för bostadsbyggandet. Hur många längenheter räcker 500 miljoner det första året till? Vad gör man när pengarna är slut? Vad ska Boverket säga? Nej, vi har bara 500 miljoner. Men vi hade tänkt bygga. Då får ni vänta.

De får vänta till nästa år och nya skattepengar till subventioner, för ingen är så dum att man bygger utan subventioner när de finns. På så vis schemalägger ni eller snarare senarelägger ni bostadsbyggandet. Det rödgröna målet är 40 000 bostäder senast år 2016.

Vi har inte ett sådant mål, eftersom vi inte tror på den typen av styrning. Men jag kan konstatera att enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät tror kommunerna i Sverige att det byggs 40 000 redan nästa år. Justerat för den överskattning som Boverket tror kan ligga i det säger man att 33 000 kommer att byggas utan subventioner nästa år. Om ni då ställer upp 500 miljoner, vad får det för bromseffekt för den utveckling som Boverket nu tycker sig se?

Får bara den nya subventionsfria politiken med ett nytt regelverk också för allmännyttan, hyressättningen och ägarlägenheter ligga fast tror jag att vi kan se betydligt ljusare på 2016 än vad ni gör med era subventioner.

Anf. 10 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Mats Odell pratar sig varm för marknaden och marknadskrafterna och menar att de ska lösa problemen. Jag är politiker. Jag vill att politiken ska kunna påverka samhället. Jag tycker självklart att utbud och efterfrågan är viktiga parametrar. Men politik är att vilja.

Det som jag som socialdemokrat vill är att vi ska se till att stimulera bostadsbyggandet så att det byggs billiga, bra bostäder som alla har möjlighet att efterfråga.

Mats Odell säger också att vi inte har några förslag på hur den här politiken ska genomföras. Vi har mängder av förslag.

Vi har en överenskommelse mellan v, s och mp där vi har en massa förslag kring hur bostadsbyggandet ska stimuleras. Det handlar om att vi under de första åren vid regeringsmakten efter valet ska ta fram en helt ny modell för hur bostadsfinansieringen ska gå till. Det handlar om att vi vill införa ett ROT-stöd som också ska se till att vi kan renovera de hyreslägenheter runt om i landet som är väldigt dåligt underhållna.

Vi vill se till att neutraliteten mellan upplåtelseformerna blir bättre. Under den här mandatperioden har hyresrätten missgynnats gång på gång. Vi vill att det ska vara lika bra att bo i vilken som helst av de tre, eller numera fyra, upplåtelseformer som finns. Vi socialdemokrater hävdar att det måste vara ett fritt val, att jag som människa ska få välja om jag vill bo i bostadsrätt, hyresrätt eller villa. Men just nu är villkoren helt olika.

För mig är politik att vilja, och jag vill faktiskt påverka bostadsmarknaden. Mats Odell vill ingenting.

Anf. 11 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! Om man jämför 1,4 miljarder med 0, vilket är då mest? Det kan man fråga sig, Mats Odell. Jag tror att till och med du kan räkna ut det.

För mig är 127 000 byggda bostäder under föregående mandatperiod bevis nog – ett investeringsstöd, bidrag. Det är ett investeringsstöd som ska trappas upp under ett antal år och sedan avlösas av ett väl genomtänkt planerande för hur vi ska bygga bostäder i detta land framöver.

Vi behöver ha ett gemensamt ansvarstagande från stat och kommun – annars kommer vi aldrig att få se fler hyreslägenheter byggas i detta land.

Mats Odell är obenägen att tala om hur många av de 33 000 bostäder som hans enkät gav som svar som kommer att vara hyreslägenheter. Jag undrar om han kan förtydliga det. Det är ju bristen på hyreslägenheter som är det stora problemet i den här regionen och på många andra håll i landet.

Bostadsbyggandet har sjunkit varje år med den borgerliga regeringen. Inte på tio år har det byggts så lite. Antalet nyproducerade hyreslägenheter har halverats jämfört med när vi hade en socialdemokratisk regering i Sverige – detta trots att gruppen unga med behov av bostad ökar kraftigt och att arbetslösheten bland byggnadsarbetare ligger stadigt på 13–14 procent. Detta är fakta. Det är ingenting vi har hittat på.

Fru talman! Om man vill få i gång bostadsbyggandet och se till att det blir bostäder som människor har råd att efterfråga ska man lägga sin röst på Socialdemokraterna i höst. Ursäkta, Egon! Jag är socialdemokrat, och jag menar: För en bättre bostadspolitik, rösta bort den borgerliga regeringen i höst!

Anf. 12 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Nu känner man hur valtemperaturen börjar stiga. Det känns väldigt inspirerande och trevligt att få debattera dessa frågor med mina vänner från den färgglada, rödgröna koalitionen.

Icke desto mindre måste jag konstatera att de här subventionerna är det enda verktyg ni har. Sedan kan man säga, som Johan Löfstrand, att ni nu har en massa förslag som ni ska ta fram och en helt ny modell. Ja, denna helt nya modell – det är tur att Saab inte har den leveranstiden på sina nya modeller – utlovade Lars-Erik Lövdén redan 2003, och den har ännu inte levererats. Det är ganska lång leveranstid på nya sådana modeller.

Men det kan vara hur många modeller som helst om man inte har mer pengar. Det här är ju pengar som faktiskt, enligt dem som tar emot dem, gör större skada än nytta eftersom de späder på den kostnadsutveckling som är ett av de riktigt stora problemen på svensk bostadsmarknad, nämligen att våra byggpriser redan ligger 55 procent över genomsnittet för byggkostnader inom Europeiska unionen.

Jag kan inte svara på hur fördelningen av upplåtelseformerna ser ut för de 33 000 som Boverket presenterade i sin enkät från kommunerna. Det jag vet är att vi har ungefär 1,7 miljoner hyresrätter i Sverige, och det är mer än dubbelt så mycket som antalet bostadsrätter. Det viktiga är ju att det byggs det som efterfrågas. Det innebär att det uppstår flyttkedjor. Till och med när det byggs ett trähus, en villa, leder det till ungefär sex sju flyttar, där i slutänden en billig hyrestvåa blir ledig.

Det här är en politik som fungerar i verkligheten om man bygger det som marknaden efterfrågar. Om vi politiker ska designa hur de lägenheterna ska se ut och ge subventioner till dem blir det inte bra. Det har vi sett i ungefär 25 år. Nu är det dags att vi får en ny bostadspolitik, och grunden till den finns i en proposition som vi tillsammans ska besluta om här den 17 juni.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2009/10:493 om Tåg i Bergslagen

Anf. 13 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Pia Nilsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att människor och företag ska erbjudas effektiva och klimatsäkra transporter även fortsättningsvis i Bergslagen.

Jag håller med Pia Nilsson om att det är betydelsefullt att det finns ett bra utbud av persontrafik på järnväg även på platser där det inte är företagsekonomiskt lönsamt att bedriva sådan trafik. Riksdagen har sedan många år ställt sig bakom principen om att interregional kollektivtrafik i första hand ska tillhandahållas av kommersiella kollektivtrafikföretag. För att se till att det finns en grundläggande tillgänglighet i den interregionala kollektiva persontrafiken även där den kommersiella bärkraften saknas finns anslaget för trafikavtal, vilket uppgår till omkring 900 miljoner kronor per år.

Rikstrafikens uppdrag är att med hjälp av anslaget för trafikavtal göra insatser för interregional kollektivtrafik där det inte finns möjligheter att

driva trafiken kommersiellt. Myndigheten har i dag ett avtal med de regionala trafikhuvudmännens gemensamma bolag Tåg i Bergslagen om persontrafik på järnväg i Bergslagen. Det nuvarande avtalet mellan Rikstrafiken och Tåg i Bergslagen sträcker sig fram till december 2011.

Jag har blivit informerad om att myndigheten har gjort en utredning som visar att det finns brister i den långväga kollektivtrafiken i Bergslagen. Slutsatsen från utredningen är att bristerna i tillgängligheten motiverar en fortsatt statlig ersättning för viss tågtrafik även efter 2011. Rikstrafikens avsikt är därför att ge ekonomisk ersättning för vissa av regionens tåglinjer genom ett avtal med Tåg i Bergslagen. Innan avtal sluts med Tåg i Bergslagen om fortsatt statlig ersättning för trafiken har Rikstrafiken valt att undersöka om det finns företag som planerar eller har intresse av att driva trafik på kommersiella grunder i det aktuella området. Undersökningen görs mot bakgrund av att den svenska järnvägsmarknaden för persontransporter helt öppnas för konkurrens i oktober 2010. Erfarenheten från linjen mellan Uppsala och Norrköping visar att det kan finnas intresse för kommersiell drift av järnvägstrafik. Om inget intresse för kommersiell trafik finns kommer Rikstrafiken att betala ut ersättning till ett kollektivtrafikföretag via Tåg i Bergslagen.

Det åligger Rikstrafiken att kontinuerligt ompröva vilken trafik myndigheten engagerar sig i för att uppnå en grundläggande tillgänglighet med interregionala färdmedel runt om i landet. Jag avser inte att vidta några särskilda åtgärder för trafiken i Bergslagen.

Anf. 14 PIA NILSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för ett snabbt svar.

Jag skulle gärna vilja tro att infrastrukturminister Åsa Torstensson och jag är överens om vikten av att människor och företag i hela landet ska erbjudas effektiva och klimatsäkra transporter, alltså även där det inte är företagsekonomiskt lönsamt. Av svaret att döma skulle man kunna tro det, men jag befäradar att enigheten endast är en chimär och av retorisk karaktär. Det visar exemplet med Rikstrafikens kraftigt reducerade stöd till Tåg i Bergslagen med all tydlighet.

Fru talman! Tåg i Bergslagen har efter en trevande start utvecklats positivt under de senaste åren. I dag görs ungefär tre miljoner resor årligen. Flera nya stationer har öppnats, och punktligheten har ökat markant. Trafiksystemet börjar nu äntligen spela den roll som regionförstorare och utvecklare för Bergslagen som var, och är, den grundläggande tanken med Tåg i Bergslagen. På olika sätt försöker man nu underlätta och förbättra möjligheterna för invånarna i Bergslagen att nyttja tåget som bas för kollektivresandet.

Rikstrafiken har årligen lämnat bidrag till Tåg i Bergslagen. Det bidraget kommer att reduceras kraftigt från och med december 2011 när det nya avtalet ska börja gälla. Det innebär förstås stora försämringar för väldigt många människor och företag i Bergslagen, i synnerhet för dem som bor och verkar längs med linje 54. Det är en linje som Rikstrafiken nu tar sin hand ifrån helt och hållet. Den linjen förbinder Gävle med Hallsberg. Tillgängligheten till sjukhus, högsolor, arbetsplatser och andra viktiga samhällsfunktioner kommer att bli betydligt sämre.

Fru talman! Mot den bakgrunden tvivlar jag på ministrernas goda vilja att låta hela Sverige få tillgång till effektiva och klimatsäkra transporter även där det inte är företagsekonomiskt lönsamt.

Rikstrafiken är den myndighet som ministern har till sitt förfogande för att öka möjligheterna för tågtrafik som inte kan bedrivas på kommersiella villkor. Tåg i Bergslagen går i dag med ett stort underskott.

För snart ett år sedan gjorde mycket riktigt Rikstrafiken en utredning om stödet till Tåg i Bergslagen. Slutsatsen blev att fortsatta insatser bedöms vara transportpolitiskt motiverade och att trafiken i dagsläget inte bedöms kunna bedrivas på kommersiella grunder, dock med ett stort undantag, nämligen linje 54, den så kallade Bergslagspendeln som förbinder Gävlerregionen med Örebroregionen. Det förväntas i stället att privata aktörer ska ta över linje 54 och bedriva en lönsam trafik trots att linjen faktiskt går med ett stort underskott och trots att kostnadstäckningen är relativt låg. Den medskickade brasklappen från Rikstrafiken löd att de alternativa uppläggen inte får försämra tillgängligheten för berörda kommuner utan tvärtom.

I höstas gjordes en intresseförfrågan till hugade marknadsaktörer, men inget svar kom in. Det finns inget intresse från kommersiella aktörer att driva trafik på Bergslagspendeln. Men behovet kvarstår, fru talman. Man har 160 000 resenärer varje år.

Fru talman! Infrastrukturministern är förstås fullt medveten om Rikstrafikens beslut som innebär att transportsystemet inte kommer att underlätta vardagen för väldigt många människor och företag i Bergslagen. Då frågar jag: Kan Åsa Torstensson förklara Rikstrafikens agerande att besluta om att ta bort stödet för 160 000 resenärer varje år på linje 54 innan man vet om det finns någon kommersiell aktör som är intresserad av att ta vid? För mig är detta fel ordning.

Ministern skriver i sitt svar att om inget intresse för kommersiell trafik finns kommer Rikstrafiken att betala ut ersättning till ett kollektivtrafikföretag. Vad betyder det i klartext?

Anf. 15 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är ett snabbt svar, och om jag hade väntat någon dag till hade svaret också innehållit det besked som Pia Nilsson kanske redan har fått, nämligen att Rikstrafiken har beslutat om storleken på det kommande stödet till Tåg i Bergslagen efter 2011. Det kommer att uppgå till 37 miljoner.

Jag vill göra en historisk återkoppling. Rikstrafiken har sedan många år tillbaka, det vill säga före min tid som ansvarig, tagit tag i detta. I mitten av förra decenniet betalade Rikstrafiken ca 60 miljoner kronor per år för trafiken. Det innebar i praktiken att Rikstrafiken betalade hela nettokostnaden för trafiken. Jag vill vara tydlig med detta. Det är naturligtvis något som också kommunerna i regionen är mycket medvetna om. Eftersom trafikhuvudmännen har ansvaret för de dagliga pendlingsresorna ansågs det vara en orimligt hög ersättning. Därför har ersättningen till Tåg i Bergslagen trappats ned successivt. De kommande åren efter 2011 kommer den att vara 37 miljoner.

Att Rikstrafiken har dragit ned ersättningen till järnvägstrafiken i Bergslagen handlar om, vilket är det historiska perspektivet, att det ska vara en rimlig fördelning mellan staten å ena sidan och kommuner och

*Svar på
interpellationer*

landsting å den andra sidan för trafik som betjänar såväl pendlingsresandet som sällanresandet. Det handlar också om att Rikstrafiken under ett antal år strävat efter att olika delar av landet ska hanteras ungefär likvärdigt.

Även om Rikstrafikens ersättning har minskat kommer man att fortsätta att ta ansvaret för den interregionala tillgängligheten med kollektivtrafik. Det beslut som man nu har fattat är vad som kommer att gälla efter 2011.

Anf. 16 PIA NILSSON (s):

Fru talman! Det figurerar en hel del olika siffror i sammanhanget. Det är inte lätt för ministern och mig och inte minst för åhörarna att få någon klarhet i detta. Jag har också nåtts av uppgiften att Rikstrafiken har betalat ut 62 miljoner kronor till Tåg i Bergslagen. Jag har fått siffran 28 miljoner kronor för 2011. Ministern säger att det är 37. Jag antar att ministern har den rätta uppgiften. Låt oss säga att det är 37 miljoner. Ministern säger också att det skulle vara en rimlig avtrappning och att man skulle hitta en rimlig fördelning.

Mina källor säger också att trafikhuvudmännen står för 95 miljoner kronor. Jag vågar inte säga om det är sant eller inte. Jag har inte kollat upp det, men det sägs i alla fall att trafikhuvudmännen betalar 95 miljoner kronor. Det är väldigt mycket pengar. Frågan är hur mycket mer som trafikhuvudmännen, det vill säga kommuner, landsting och regioner, ska betala för att Tåg i Bergslagen ska kunna fungera som det är tänkt och kunna täcka det behov som finns och som de kommersiella aktörerna inte har något intresse av.

Det var så långt jag hann i mitt första inlägg. Vad menar ministern när hon skriver i svaret att om inget intresse för kommersiell trafik finns kommer Rikstrafiken att betala ut ersättning till ett kollektivtrafikföretag via Tåg i Bergslagen? Jag undrar i klartext om jag ska tolka det så att Rikstrafikens stöd även fortsättningsvis kommer att omfatta linje 54. Det finns ingen privat aktör som är intresserad av att bedriva trafik längs den linjen. Man har gjort en intresseförfrågan. Det gjordes hösten 2009, och det fanns inte något intresse.

Då undrar jag: Ska Rikstrafiken nu fortsätta att stödja linje 54 från Gävle till Hallsberg? Eller tycker ministern på något vis att trafikhuvudmännen, kommuner, landsting och regioner, ska betala ännu mer för den här trafiken så att de får ännu mindre pengar till sjukvård och andra kärnverksamheter? Jag tycker att det vore väldigt bra om ministern kunde ge ett tydligt svar på de här frågorna.

Anf. 17 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag tror att trafikhuvudmännen är mycket medvetna om att det är de som har ansvaret för de dagliga pendlingsresorna. Dessutom har vi den här hanteringen av avtalet där Rikstrafiken träder in och tar sitt ansvar för att både pendlingsresandet och sällanresandet ska fungera. Därför har man gjort den här översynen. Det var en orimlighet i avtalet när Rikstrafiken betalade hela trafiken fast det var trafikhuvudmännens ansvar.

Jag hänvisar till den information jag har fått när det gäller den summa jag har angett. Det är 37,2 miljoner som kommer att gälla under fem år efter 2011, eftersom avtalet löper ut i december 2011.

Jag kan inte svara på Pia Nilssons direkta fråga om en given linje. Jag kan i dag inte säga vilka linjer som ingår i avtalet med Tåg i Bergslagen, men det kommer att vara andra linjer som kommer att ingå i det avtal som Rikstrafiken träffar tillsammans med Tåg i Bergslagen.

Anf. 18 PIA NILSSON (s):

Fru talman! Jag tycker inte att jag har fått någon klarhet i om linje 54 kommer att få stöd eller inte. Rikstrafiken reducerar bidraget från att ha varit drygt 60 miljoner ned till 37 miljoner, som ministern hävdar. Jag har hört siffran 28. Det är en stor reduktion oavsett vilken siffra. Det här tyder på att trafikhuvudmännen måste gå in med ytterligare medel eftersom ingen annan aktör känner något ansvar för sträckan.

För mig är det en gåta hur man först kan konstatera att bidraget dras ned eftersom man tror att det kommer att komma privata aktörer som ska visa intresse, i stället för att tänka att man behåller bidraget så länge ingen annan visar intresse. Nu visar det sig att vid en intresseförfrågan som gjordes i höstas, hösten 2009, fanns det inte någon privat aktör som ville trafikera linjen. Då måste vi ta ansvar för det. 160 000 människor i Bergslagen berörs.

Det här fick Intresseföreningen Bergslaget att kraftfullt agera på sitt årsmöte i år. Intresseföreningen Bergslaget består av 24 kommuner, tre regioner och landstinget i Västmanland. Man tror att det beslut som Rikstrafiken nu kommer att fatta kommer att försämra trafiken i Tåg i Bergslagen oerhört starkt. Det kan inte jag acceptera.

Om vi är överens, Åsa Torstensson, om vikten av att alla i hela landet ska få del av effektiva och klimatsäkra transporter kräver jag en annan lösning av Åsa Torstensson.

Anf. 19 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Pia Nilsson kan föra debatten tillbaka till 60 miljoner. Det är därför jag är så noga med att återkomma till historieskrivningen där Rikstrafiken före min tid de facto hade till uppgift att gå igenom avtalen. Där betalades i princip hela nettokostnaden från Rikstrafiken. Det är inte rimligt eftersom trafikhuvudmännen har ansvaret för de dagliga pendlingsresorna. Det var därför som en del av detta ansågs vara en orimligt hög ersättning. Man har sett över avtalen, allt i syfte att det ska se ungefär likadant ut med samma premisser i hela landet.

Jag återkommer till de specifika linjerna. Avtalet med Rikstrafiken är ett avtal mellan Tåg i Bergslagen och Rikstrafiken. Nu pekar Pia Nilsson ut en specifik linje. Mitt svar är att Rikstrafiken tillsammans med Tåg i Bergslagen kommer att ingå ett avtal. I det avtalet finns ett antal linjer utpekade. För detta får man en ersättning motsvarande över 37 miljoner efter 2011.

Överläggningen var härmed avslutad.

1 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 20 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Krister Örnfjäder har frågat mig när och på vilket sätt vi kommer att kunna se en satsning på Tjustbanan från min och regeringens sida.

Ganska snart, skulle jag vilja säga. Jag har erfårit att styrelsen i Regionförbundet i Kalmar län nyligen varit enig om att gemensamt med Trafikverket satsa på Stångådalsbanan och Tjustbanan. Det handlar om åtgärder som syftar till att sänka restiden och öka möjligheten att arbetspendla. På åtgärdslistan finns bland annat spårbyten, växelåtgärder, sliperbyten, signalåtgärder, upprustad mötesstation och säkrare plankorsningar. Man ska gemensamt verka för att åtgärderna utförs inom perioden 2010–2015. Ett avtal med åtgärder för 200 miljoner kronor är under beredning inom Trafikverket.

Anf. 21 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Det är inte första gången statsrådet och jag diskuterar bansträckningen. Jag hade en förhoppning med utgångspunkt från tidningsartiklar. För en knapp månad sedan var statsrådet ute och åkte på Tjustbanan. Tidningarna refererade från den resan på ett sådant sätt att jag tyckte att det kanske fanns anledning att se var i referaten den kärna fanns som jag skulle hålla mig till för att se den positiva utveckling som de lokala och regionala politikerna som var med på resan gav uttryck för.

Det sades från den borgerliga majoriteten i Västerviks kommun och andra företrädare att deras omdöme och deras slutsats av resan var att det är ljuv musik att lyssna på när statsrådet uttalar sig. Jag tolkar att i fråga om den ljuva musiken lutade man sig mot följande uttalanden, nämligen att Tjustbanan finns med i regeringens satsning på infrastruktur och att banan ska rustas upp. Det slog infrastrukturminister Åsa Torstensson fast när hon provåkte det nya tåget på Tjustbanan.

Jag vill veta på vilket sätt man kan få se ett resultat av en sådan satsning. Jag ställde i min interpellation frågan om när och på vilket sätt vi kommer att kunna se en satsning på Tjustbanan från regeringens sida. I det svar jag nu fick från statsrådet refererade hon till att styrelsen i Regionförbundet har varit överens med Trafikverket om att satsa på Stångådalsbanan och Tjustbanan. Det var inte det jag frågade efter. Det var känt redan före jul. I de diskussioner som statsrådet och jag har haft därefter har hon påtalat den process som vidtagit därefter. Om jag ska tolka svaret rätt har det alltså inte hänt något sedan vi hade diskussionen före jul och i mars månad. Situationen är precis likadan, nämligen att det är de regionala pengarna som ska användas – i det här fallet på järnvägen. Regionala pengar som egentligen skulle ha använts för vägar har man valt att lägga över på järnvägen, som ska vara ett statligt ansvar. Det sker alltså ingen satsning i ordets rätta bemärkelse utan det sker ett underhåll. Jag ser inte det som en satsning i relation till de 38 miljarderna som ministern använder i sitt resonemang. Jag uppfattar att de 38 miljarderna ska användas för investeringar. De pengar som nu diskuteras är alltså underhållspengar som ska gå till rent underhåll.

Anf. 22 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Jag är glad att stå här i dag och läsa interpellationen från Krister Örnfjäder och höra svaret från statsrådet. Regeringen har naturligtvis ett övergripande ansvar för att se till att infrastrukturen byggs ut. Om Krister Örnfjäder inte har uttryckt det riktigt klart har vi alltså tre beskattningsnivåer i landet, nämligen kommunal, landstingskommunal och statlig skatteuppbörd, som har ansvar för samhällets gemensamma aktiviteter, bland annat infrastrukturen. Det är glädjande att konstatera, som statsrådet sade i sitt svar, att nu finns här ett beslut om att Trafikverket tillsammans med Regionförbundet kommer att satsa på en rejäl upp-ryckning av Tjustbanan.

Det har faktiskt också fattats beslut om nya tåg. Det är så glädjande att de invigs nu på lördag den 5 juni. En delegation från bland annat mitt parti med kommunalråden från Linköping, Åtvidaberg och Västervik tillsammans med två riksdagsledamöter från Moderaterna kommer att närvara vid invigningen och följa med banan för att ge stöd från både lokalt och centralt plan.

Krister Örnfjäder har varit mycket flitig som interpellant. Som jag sade inledningsvis är jag glad för att han lyfter fram frågan om en viktig transportlänk, inte minst för pendlare. Särskilt viktig är den kanske för det län som Krister Örnfjäder representerar. Men som vi har lyft fram i ett antal motioner som vi har väckt under mandatperioden är även Linköping som centralort i Östergötland betjänt av att det finns en sådan här transportlänk och att man satsar på den.

Nu råkar det vara så att ett av de sista ärenden som vi kommer att debattera här i kammaren den 16 juni handlar just om en motion som jag är delaktig i när det gäller Tjustbanans uppbyggnad. Vi kan använda olika instrument, och jag förstår mycket väl att Krister Örnfjäder som tillhör oppositionen använder sig av interpellationsinstrumentet. Jag använder mig hellre av motionsinstrumentet för att få upp detta till mina riksdagskollegers uppmärksamhet, inte minst i trafikutskottet.

Ärendet ska justeras i trafikutskottet den 3 juni, alltså om några dagar. Därför vet vi inte riktigt hur skrivningarna kommer att bli om den motion som jag har väckt. Man kan undra lite grann om man inte skulle använda sig av motionsinstrumentet också i opposition för att lyfta fram en sådan här viktig fråga för regionen. På så sätt kan man också få sina partikamrater att ta ställning för en regional fråga av vikt också utanför regionen.

Det skulle också ha varit intressant att veta om vi kommer att få se någon från oppositionen som ställer upp på manifestationen på lördag. Det är en viktig manifestation för hela banan och för både allmänhet och politiker i länet. Vi kommer att göra det från alliansen. Precis som interpellanten nämnde har statsrådet gjort sig omaket att med allt sitt övriga bestyr resa med banan och se vad det faktiskt innebär.

Jag skulle vilja sammanfatta detta, fru talman, med att jag tycker att man med Alliansens ansvar nationellt, regionalt och även lokalt på alla sätt har visat hur man politiskt står bakom en viktig transportlänk. Det är mycket uppskattat att en socialdemokrat som Krister Örnfjäder från Kalmar län också står upp för detta. Men var är de övriga i oppositionen som så varmt säger sig värna tågutvecklingen i det här landet? Den röd-gröna koalitionen verkar inte ha fler företrädare som står upp för en så-

dan här viktig länk trots att det finns miljöpartister, vänsterpartister och många fler socialdemokrater i regionen Östergötland och Kalmar.

Anf. 23 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det här är som sagt inte första gången vi diskuterar Tjustbanan, Krister Örnfjäder. Därför gör detta mig lite förbryllad. Krister Örnfjäder brukar vara en mycket ärlig politiker med ett ärligt agerande i sin argumentering. Nu förstår jag inte riktigt vad han försöker göra. Det förvånar mig lite grann när han på detta sätt försöker backa in i en frågeställning som nu finner sin lösning. De som lyssnar och de som dessutom kommer att resa med tåget på invigningsdagen kanske inte heller förstår detta.

Låt mig beskriva lite grann tillbaka i tiden. Vi har varit mycket tydliga med att den regionala och lokala nivån ska vara med när vi gör prioriteringar. Banverket har under historisk tid pekat ut ett antal banor som man har valt bort eller inte gjort investeringar i. Vi var mycket tydliga med att när prioriteringen ska gälla större arbetsmarknadsregioner och att ta bort flaskhalsar för ett smidigt godsflöde måste den regionala och lokala nivån vara med. Arbetsmarknadens regioner kan inte vara Västerviks enskilda uppgift. Arbetsmarknadsregionen måste finnas med för att stärka Västerviks arbetsmarknadsregion.

Därför var vi tydliga med att länsplanen också tydligt ska kunna använda sig av samfinansiering av investeringar i järnvägsstråk eller matarlinjer som är av värde för att kollektivtrafiken ska fungera bättre i större arbetsmarknadsregioner, till exempel. Det finns tydliga skiljelinjer i det grundläggande arbete som har genomförts. Därav är det också ganska logiskt att man från regionens sida, åtminstone från Kalmars sida i det här sammanhanget, har med detta i sin prioritering. Då är man med. Då sätter man också en tydlig regional rock på hur man utvecklar större arbetsmarknadsregioner och knyter ihop arbetsmarknadsregioner.

Det är detta arbete som Trafikverket tillsammans med regionen nu gör så snart som regionen har fastställt sin egen del av budgeten. Därefter kommer man också att genomföra det arbete som jag har beskrivit, allt i syfte att detta ska kunna påbörjas så snabbt som möjligt och pågå under ett antal år fram till 2015. Det ska kunna förbättras så att detta blir en järnväg som minskar restiden. Det har varit den avgjort viktigaste delen när det gäller varför man ska upprusta banan.

Anf. 24 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Till att börja med ska jag svara Finn Bengtsson. Jag kommer också att vara med på lördag. Det ska bli väldigt intressant. Det ska bli roligt att få åka med ordentliga tåg, för det var ett tag sedan vi fick några nya tåg. Detta är en satsning som är gjord med hjälp av tidigare pengar, inte minst genom satsningar på regionala pengar.

När det gäller den nya satsning som ändå ska göras och som Kalmar län och Trafikverket har gjort tillsammans måste jag tyvärr säga att jag saknar Östergötlands del i finansieringen. Jag hävdar att Östergötland kommer att dra stor nytta av det här. Att Västervik kommer att dra nytta av det är självklart. Vi är ju i precis den situation som statsrådet gav uttryck för: Vi är en egen arbetsmarknadsregion. Om vi ska bryta den situationen och göra Västervik till en del av en större arbetsmarknads-

region ser jag i dagsläget järnvägen som det enda realistiska alternativet. Jag förutsätter att vi aldrig kommer att bygga en motorväg mellan Västervik och Linköping som kommer att tillåta en hastighet på 150–160 kilometer i timmen. Däremot kan vi bygga en modern järnväg där tågen skulle kunna hålla den hastigheten, vilket skulle vara en garanti för att Västervik kan bli en integrerad del i en större arbetsmarknadsregion där Linköping är någonting av en motor för vår del.

Jag ser fram emot ett stort och framgångsrikt engagemang från Östergötland i denna del. Jag tycker att man både då och nu och i alla sammanhang där vi över huvud taget har detta uppe till diskussion kan läsa om engagemanget från Kalmar läns sida.

Vi kommer sedan över till de förväntningar som ändå uppstår. Kalmar län har fått pengar. Det är pengar som enligt regeringen är den största satsning som någonsin har gjorts på de regionala vägarna och järnvägarna. Det är bara det att järnvägarna har tillkommit sedan sist. Flygplatserna har också tillkommit sedan sist. Det innebär att det inte blir en så stor satsning kvar längre. Men vägarna ligger där de ligger, och de ska skötas. Nu har det tillkommit utgifter för järnvägen som ska bekostas med samma pott.

Jag hade en förhoppning om att ministern med hjälp av de pengar som ministern själv säger ska användas åtminstone till viss del för den här typen av banor skulle ha uttryckt en vilja. Jag hade hoppats att regeringen skulle säga att Tjustbanan ska finnas med. Det enda resultat vi har sett så här långt – och det har jag påtalat så många gånger att det inte är okänt – är att ministern har tagit bort 250 miljoner från banan med argumentet att pengarna ändå inte skulle ha räckt för att göra allt det som behövdes. Men nu satsar man 200 miljoner lokalt och regionalt. Om vi hade haft de 250 miljonerna till hade vi åtminstone haft 450 miljoner. Jag ser fram mot att regeringen ska säga: Det är klart att vi ska göra mer än att underhålla banan! Vi ska uppgradera den också! Vi ska investera i den, så att den får en bättre standard. Vi ska inte bara upprätthålla en standard.

Det hoppades jag att ministern skulle kunna säga, inte minst inför tillfället på lördag. Man har satsat ett par hundra miljoner kronor regionalt för att få till bättre fordon. Men vi behöver ha ett bra banmaterial också. Och där måste regeringen vara med. Det kan inte bara vara regionen som tar det ansvaret.

Anf. 25 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Jag delar i allt väsentligt det som Krister Örnfjäder säger om den här viktiga banan, Tjustbanan. Man ska inte bara upprusta utan bygga vidare och på alla sätt förbättra sträckningen, just av de skäl som vi har nämnt i de tidigare inläggen.

Man kan samtidigt fundera lite grann på hur politiken kan arbeta. Och här har vi både formella och informella sätt att arbeta. Jag har använt mig av ett formellt sätt. Jag har nämligen väckt motioner i frågan för att låta mina partikamrater och alliansföreträdare ta del av detta, och det kommer förstås även regeringen till del. Vi har också informellt haft diskussioner med våra egna partiföreträdare och alliansföreträdare för att lyfta den här frågan. Det gäller både mig själv från Östergötland och min partikamrat från Kalmar län.

På det sättet tror jag att vi har tagit ett politiskt initiativ som är viktigt för att driva frågan framåt. Utan den kraften kommer det aldrig några pengar. Det vet Krister Örnfjäder lika bra som jag. Därför tror jag att det är ett viktigt arbete. Därför är också Örnfjäders interpellationer välkomna.

Men samtidigt är det så att i den här ansträngningen kommer kommunstyrelsens ordförande, moderat, från Linköping att delta. Han har redan tidigare deltagit på en sådan här resa och kommer att göra det även kommande lördag, den 5 juni. Min fråga är naturligtvis: Var är oppositionens ledamöter från Östergötland, det län som måste finnas med på tåget, för att använda den anspelningen, för att det här ska fungera?

Precis som Örnfjäder säger finns det ett kraftigt intresse över blocken från Kalmar län, inte minst från Västerviks kommun. Men jag delar Örnfjäders bedömning, att det är viktigt att detta också kommer från Östergötland, inte minst från Linköping. Det finns allianspolitiker som ställer upp för detta och markerar det väldigt tydligt. Var är oppositionens företrädare för den viktiga ömsesidiga satsningen från Kalmar och Östergötland?

Anf. 26 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag ska börja med att erkänna en sak, Krister Örnfjäder. När det gäller den diskussion vi tidigare har haft om 250 miljoner, som Krister Örnfjäder har efterfrågat, har jag blivit tillrättvisad. Man har sagt: Påminn Krister Örnfjäder nästa gång om att det fanns många löften och att de var ofinansierade! Det fanns inga 250 miljoner kronor.

Då kanske vi har hänvisat tillbaka till verkligheten i fråga om den budget som tidigare regering har haft att hantera när det gäller de olika transportslagen.

Men inte desto mindre tror jag att vi är överens om vikten av att järnvägen involveras i kollektivtrafikens ansvar. Det handlar om att möta människors nya rörelser och om behovet av att stärka större arbetsmarknadsregioner, eftersom det är till gagn för människor att kunna bo på ett ställe och kunna pendla till ett annat ställe.

Många från Västervik har naturligtvis Linköping som mål. Och en del handlar om en möjlighet att stärka den arbetspendlingen. Därför är Tjustbanan en del som är utpekad i regeringens arbete, som jag då återigen vill återkoppla till.

Men det här är naturligtvis logiskt när det gäller statens pengar till regionerna och statens egna medel utifrån trafikverken. Det är helt logiskt att man på ett bättre sätt än tidigare ser till att transporter fungerar bättre mellan varandra än vad de tidigare har gjort. För människor har oftast behov av cykel eller buss eller bil i kombination med just järnväg. Då är det också logiskt att de här prioriteringarna görs tillsammans.

Vi är inte i mål där ännu, men undan för undan har det arbetet utvecklats under de år som man har arbetat med åtgärdsplanens underlag.

Jag kommer tillbaka till Östergötland och tillbaka till vad som är logiskt för Västervik när det gäller att utveckla sin arbetsmarknadsregion. Med tanke på det är det klart att det här har en relation till både Kalmar och Östergötland.

Anf. 27 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag får väl ännu en gång tala om för ministern hur man gör med de här finansieringarna. Eftersom vi inte har någon investeringsbudget har pengar aldrig avsatts i förväg när det gäller investeringar, utan vad man har gjort det är att man har skaffat ett utrymme i långtidsplaneringen.

Då undrar ministern kanske var de här 250 miljonerna fanns. Jo, de fanns bland annat, tillsammans med många andra saker, i de över 80 miljarder som ni sänkte skatten med. Där hade ministern det utrymmet. I stället för att sänka skatten skulle man ha kunnat använda en del av de pengarna bland annat till Tjustbanan, flera gånger om till och med, om bara intresset hade funnits.

Var är oppositionen? frågar Finn Bengtsson. Ja, jag är här. Och jag förutsätter att ni som har majoriteten ger ett uttryck för detta nu, så att det kan bli en majoritet för ett sådant här handlande.

Vad vi lyckades med under de år när vi hade majoritet var just att skaffa det här ekonomiska utrymmet på 250 miljoner. Ingen hade varit gladare än jag om utrymmet hade varit ännu större. Men detta lyckades vi i alla fall skaffa fram. Nu finns inte ens det. Det tycker jag är tråkigt.

Men om Finn Bengtsson tillsammans med sina kamrater skaffar fram minst 250 miljoner som kommer att användas de närmaste åren, för de här investeringarna skulle ha varit gjorda 2008 och 2009, är jag den första att gratulera. Jag ser fram emot det.

Anf. 28 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag ska återigen påminna Krister Örnfjäder om att det var ofinansierade väg- och järnvägsprojekt, och man prioriterade inte drift och underhåll. Detta har gjort att jag har prioriterat just drift och underhåll, allt i syfte att både befintliga gamla järnvägsspår och gamla vägar ska komma upp i en bättre standard. Vi är inte i mål ännu. Det krävs mycket, men undan för undan har det satsats på drift och underhåll.

Jag ska gå tillbaka till det avtal som vi nu diskuterar när det gäller åtgärderna för Tjustbanan. Det är klart att det har betydelse att det är ett avtal mellan flera olika aktörer. Det ser vi. Det har betydelse genom att var och en tar ansvar för sin del i avtalet för att det här ska lösa sig. Det är därför som det i avtalet, som nu är under bearbetning, också är definierat vad man ska göra och hur mycket pengar det är. Det ställer krav på aktörerna.

Krister Örnfjäder! Jag tänker på alla dessa interpellationer och på frågeställningar som vi har haft tillsammans i vår ambition – jag uppfattar ändå en sådan ärlighet hos Krister Örnfjäder – att stärka befintliga spår, gamla spår, så att de har en bra funktion, detta för att stärka arbetsmarknadsregioner, i ett modernt resmönster. Då tycker jag att vi ska se fram emot de investeringar och åtgärder som görs i fråga om Tjustbanan och den invigning som ni ska ha på lördag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 29 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig om jag har för avsikt att kritiskt ompröva regeringens politik vad gäller koncentration av resurser till de äldre och större lärosätena som överordnat mål samt om jag kommer att ta några initiativ för att intensifiera samverkan mellan de yngre lärosätena, samhälle och näringsliv i syfte att stärka regional tillväxt.

Regeringens mål är att stärka Sveriges ställning som forskningsnation och därmed stärka konkurrenskraften i en globaliserad värld och bidra till ökad ekonomisk tillväxt och välfärd i Sverige.

Våra ledstjärnor på området kan sammanfattas i två begrepp: kvalitet och autonomi. En av fördelarna med kvalitetsbegreppet är att det gäller oavsett om det står högskola eller universitet på skylten. Den som är duktig, fokuserar och levererar hög kvalitet kommer att belönas. Den som inte gör det kommer att få tänka om. Det gäller stora som små lärosäten, nya som gamla.

De nyare lärosätena får, som Sven-Erik Österberg riktigt påpekar, en tiondel av de direkta statliga forskningsmedlen. Men detta är inte en effekt av denna regerings politik utan har grundlagts tidigare. När nuvarande regering tillträdde var den proportionella fördelningen i detta avseende mellan de nyare lärosätena och de äldre väsentligen likadan som i dag.

Regeringen presenterade i propositionen *Ett lyft för forskning och innovation* (prop. 2008/09:50) en kraftfull satsning på forskning och innovation som fram till och med 2012 kommer att innebära att anslagen för forskning ökar med 5 miljarder kronor, vilket storleksmässigt är en historiskt unik satsning. Regeringen framhöll också i propositionen att förstklassig forskning ska bedrivas vid såväl större som mindre lärosäten.

I propositionen förs universitet och högskolor för första gången samman i samma modell för resurstilldelning för forskning. Resurser fördelas efter kvalitetsindikatorerna externa medel och publiceringar och citeringar, vilket skapar möjligheter för både universitet och högskolor att påverka sina möjligheter till finansiering av forskningen. För första gången införs också en koppling mellan utbildningens volym och forskningsfinansieringen genom att varje lärosäte getts en basresurs om 8 000 kronor per helårstudent. Detta har framför allt gynnat nyare lärosäten.

Alla högskolor har dessutom sedan den 1 januari i år möjlighet att ansöka om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå, vilket är mycket viktigt för högskolornas möjligheter att utveckla en framstående forskning inom specifika områden.

Under det svenska ordförandeskapet i EU drev Sverige frågan om att förbättra utbytet av investeringar inom högre utbildning, forskning och innovation genom systematiskt och fortlöpande samspel, den så kallade kunskapstriangeln. En väl fungerande kunskapstriangel är en förutsättning för samarbete mellan lärosäten, företag och det omgivande samhället i övrigt.

Utbildningsdepartementet arrangerade med stöd av Högskoleverket under hösten 2009 en EU-ordförandeskonferens i Göteborg som fick

ett stort gensvar från övriga EU-länder. I slutsatserna från konferensen konstateras att universitet och högskolor bör ha en central roll i samspelet inom kunskapstriangeln genom att skapa och sprida kunskap som är till gagn för samhället i stort.

Inför det vidare arbetet på nationell och internationell nivå har jag bett universitet och högskolor att inkomma med beskrivningar på vilka särskilda insatser lärosätena gör för att främja interaktionen mellan utbildning, forskning och innovation. Jag kommer att noga följa lärosätenas arbete med kunskapstriangeln.

Min ambition är att det ska löna sig för såväl äldre som yngre universitet och högskolor att både bedriva förstklassig forskning och att samverka med omgivande samhälle och näringsliv för att stärka innovation och tillväxt.

Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Krantz för svaret. Anledningen till att jag skriver den här interpellationen är att det finns en ganska utbredd debatt i samhället i dag om på vilket sätt forskningsresurserna fördelas. Många känner sig förfördelade med de kriterier som uppställs av regeringen när det gäller just fördelningen av forskningsmedel.

Om man backar lite i historien kan man se att den utveckling som skett under tidigare mandatperioder på högskolans områden och även på universitetens område har varit en positiv utveckling för Sveriges del. Vi ser att där högskolorna och universiteten ligger blomstrar också näringslivet och utvecklas med nya initiativ och nya produkter. Nya företag växer upp.

Högskolorna och universiteten har haft en viktig roll i att hålla ihop Sverige på ett effektivt sätt. Kanske den bästa insats man kan göra är att se till att ha ett väl utvecklat universitet eller en högskola på många ställen i landet. Det kan vara den bästa insatsen för att också se till att man har en bra regionalpolitik när det inte fungerar på det sätt som det gjorde tidigare på 60- och 70-talet.

När det gäller kvalitetsbegreppet och den fördelning som har varit kan man fundera på om det är rätt kriterier som ligger i kvalitetsbegreppet. Det finns det en fundering kring.

När det gäller många av de regionala högskolorna och universiteten pekas det på att regional utveckling också borde vara ett kvalitetsbegrepp. Vad har man åstadkommit med sin forskning och sin aktivitet just i det område man har varit? Vore inte det något som borde räknas in i det här?

Statsrådet pekar på de 5 miljarder som man har lagt till. Till vissa högskolor har det över huvud taget inte lämnats ut något. Det har framför allt landat i de redan forskningsstigna institutioner som finns på Uppsala och Lunds universitet.

Jag har inget emot något av dem på något sätt. Men om det ställs högre krav när det gäller forskningsmedel på högskolevärlden är det viktigt att man får del av det så man kan vara med i en viktig utveckling och ha en positiv utveckling.

På Uppsala universitet hade man ett överskott på 211 miljoner i fjol, varav det mesta kom från forskningsresurser som inte utnyttjats. Tittar man på de små och medelstora högskolorna – jag hade som exempel från

mitt hemlän Mälardalens högskola – kan man se att för att kunna utnyttja forskningsmedel har man en utväxling. 73 miljoner i statliga forskningspengar växlar man upp till det dubbla. Inom vissa branscher har man extern finansiering upp till 80 procent.

Det fungerar när det finns ett aktivt näringsliv inom branscher där näringslivet är intresserat av att vara med och bidra med forskning. Men det går sämre när det gäller humaniora och utveckling inom sjukvården till exempel. Där är inte näringslivet lika intresserat av att vara med. De utbildningarna backar om man inte kan forska på det området. Det blir negativt för de skolorna.

Det finns anledning att se över det. Man kan inte som statsråd bara hänvisa till att så har det varit tidigare. Må så vara, men det är nu med de nya kriterierna och kraven när det gäller forskningsdelar som ansvaret vilar på den regering som är nu. Hur utvecklar man det här framåt så att också de här högskolorna kan ha en positiv utveckling?

Jag kräver inte att det ska vara fördelning av forskningsresurser baserat på hur många personer som bor där. Det är klart att det finns andra kriterier. Men jag kan se att det finns ett problem just nu vad det gäller forskningsresurser. Man kan få en negativ utveckling på vissa högskolor om man inte väger in de problem som finns.

Anf. 31 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! När jag läste Sven-Erik Österbergs interpellation reste sig ett antal frågetecken som jag snart kommer tillbaks till. Först vill jag tacka statsrådet för svaret. Det är skönt och klargörande att återigen få bekräfta att Alliansen satsar med två honnörsord. Det handlar om kvalitet och autonomi.

Lite längre ned i statsrådets svar kommenterar mycket riktigt Tobias Krantz faktumet att när den nuvarande regeringen tillträdde var den proportionella fördelningen i detta avseende mellan de nyare lärosätena och de äldre väsentligen likadan som i dag. Sven-Erik Österbergs interpellation visar på två saker, tycker jag.

För det första har Socialdemokraterna haft mycket längre tid på sig att ändra det förhållande som nu Sven-Erik Österberg tycker skulle ha ändrats på mycket kort tid. För det andra har Alliansen lagt fram en historiskt stor satsning på forskningen som man inte kan finna någon likhet i vad Socialdemokraterna förmådde att göra under sina tolv år i regeringsställning. Därför faller den argumentation som finns i interpellationen ganska platt bara i det sammanhanget.

I interpellationen nämns också samarbetet med näringslivet som är nog så viktigt. Då vill jag betona att den här propositionen för första gången lyfter fram kraften i innovationen, också speglar i nyttogörande av forskning, och lyfter fram det som en viktig ingrediens.

Jag går över till det som jag tycker är lite förvånande. Socialdemokraterna vill även ha en slags fördelningspolitisk debatt när det gäller kunskap. Visst, det är väl viktigt att vi fördelar ut kunskapen så mycket vi kan. Det börjar egentligen i grundskolan, kanske ännu tidigare.

När vi kommer fram till de vassa verktygen och vad vi ska ha som konkurrenskraft måste vi naturligtvis ha någon form av prioritering. Det är då glädjande, fru talman, att se att även här har alliansregeringen lyft fram en modell som är likartad för resurstilldelning, vare sig det är ett

nytt eller ett gammalt lärosäte. Det är nog så viktigt för att också de nya ska få en chans att konkurrera med de gamla.

Men sedan kommer Sven-Erik Österberg i sin interpellation och säger att ”forskning visar”. Inom ramen för den typen av utfästelser påstår Österberg att det har getts så väldigt mycket när man satsar på helt nya högskolor.

Låt mig då fråga interpellanten om vad alternativet är. Hade man satsat dessa resurser på redan befintliga och välfungerande strukturer kanske utdelningen hade blivit ännu större. Jag säger inte att den hade blivit det, men det är väldigt förvånande att man kan hänvisa till forskning när man inte har en traditionell kontrollgrupp som man kan spegla i vad skattebetalarnas investering i forskning de facto har gett.

Att det lokalt är viktigt att det finns ett näringsliv som är engagerat och som nämns som ett exempel från Mälardalens högskola i samarbete med ABB är nog så riktigt, men jag har svårt att tänka mig att den framlagda forskningspropositionen som nu implementeras i högskolan skulle vara till nackdel för den typen av engagemang.

Snarare skulle jag se det som ett problem om man hade använt den traditionella socialdemokratiska forskningspolitiken som jag som forskare har upplevt under många år som ett väldigt passivt givande för den goda sakens skull. Ibland kände jag nästan att det var allmosor man gav. Man satte upp ett mål för att ge en summa pengar och hade ganska lite intresse av att följa upp vad det faktiskt gav för utväxling.

Jag tror att det är viktigt att man i forskningen både har en generositet för att ge till en mångfald olika alternativ men också att man har en viss riktad ingång i att premiera dem som lyckas. Det är just den ingången som jag tycker är väldigt intressant i Alliansens angreppssätt för att stödja forskningspolitiken. Det handlar inte om traditionell socialdemokratisk fördelningspolitik där man inte är intresserad av vilket resultat det faktiskt ger, och det är det som skiljer Alliansens politik på många områden, inte minst forskningspolitiken, från Socialdemokraternas tidigare dito.

Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Tack, Sven-Erik Österberg och ministern, för en intressant diskussion om resurser till de yngre universiteten och högskolorna!

Jag börjar ändå med Finn Bengtssons senaste inlägg. Man måste ju fundera över om det är första gången, som han påstod, som en proposition nämner samarbete mellan högskola, näringsliv, forskning och innovation. Det är lite märkligt att säga att vi inte har diskuterat högskolornas och forskningens betydelse för innovation och tillväxt i vårt land. Det har vi gjort under väldigt lång tid.

Det var också en av orsakerna till varför Socialdemokraterna hade en målmedveten strategi för att bygga ut högskolan med 100 000 nya utbildningsplatser så att unga människor fick möjlighet att studera i flera delar av Sverige. Det handlade också om att skapa en tillväxtmotor för de företag vi har runt om i Sverige, att kunna få kompetent arbetskraft och också docka in i den forskning som vi vet bedrivs runt om på lärosäten i Sverige.

Jag tycker att det doftar lite grann av den gamla moderata inställningen när Finn Bengtsson säger att det kanske hade varit bättre att använda

pengarna för att bygga ut högskolor i Sverige och att satsa på de gamla strukturerna, till exempel Uppsala och Lund. Vi har tidigare haft debatter i den här kammaren där moderata ledamöter har talat om bygdehögskolor, och det kanske är dit vi är på väg tillbaka igen – att de högskolorna inte spelar någon roll för regional tillväxt och utvecklingskraft, utan det är någonting annat och inte lika fint som gamla universitet.

Jag tillhör den grupp som tror att de här högskolorna har varit väldigt betydelsefulla för tillväxt och jobb i vårt land. Det har också TCO visat i sina rapporter när de har tittat på tillväxtkraft och jobbskapande.

Däremot finns det inget belägg för det Finn Bengtsson säger på slutet om att socialdemokratin på något sätt har smetat ut forskningspengar på alla. Det går lite emot det han säger om att fördelningen förut har varit så skev mellan olika lärosäten och forskargrupper. Hur kan vi i så fall ha bedrivit något slags stalinistisk jämlikhetstradition där alla inom forskningen fick lika mycket?

Vi har alltid trott på en väldigt hård konkurrens om forskningsmedel för att främja den bästa forskningen i Sverige. När det skulle införas ett nytt fördelningssystem för forskning kritiserade vi däremot regeringen, och det var inte bara vi som kritiserade regeringen för vissa inslag i den modellen. Man visste ju redan på förhand vilka som skulle bli vinnare och förlorare – framför allt vilka som skulle bli förlorare, det vill säga de nya universiteten. Man jämförde nämligen äpplen och päron. Alla som vet hur det här systemet fungerar vet att de nya universiteten hade en omöjlig situation när det gällde att konkurrera på jämlika villkor om forskningsmedlen.

Det är därför vi har sagt i budgetar att man måste göra särskilda insatser om regeringen inte menar allvar med att spela något slags Svälta räv med de nya universiteten.

Jag tycker att det här är en viktig diskussion och en viktig debatt som handlar om hur man ser på forskning och utveckling i hela landet men också hur vi bygger ett närmare samarbete mellan akademi och näringsliv. Det var vår andra kritiska punkt när den forskningspolitiska propositionen kom: att regeringen inte byggde in samarbetet med näringslivet och branscherna, att man valde att avveckla branschsamtalet och faktiskt inte skickade tillräckligt starka signaler i forskningspropositionen om samarbete med näringslivet.

Det här ligger fortfarande i regeringens knä. Regeringen har lovat att återkomma i frågan om samverkan och forskning. Jag hoppas att regeringen gör det snart, för jag tror att svenskt näringsliv inte har råd att vänta på en politik som tar vara på det kunnande, den forskning och det intresse för medskapande som finns i svenskt näringsliv, kopplat till både våra gamla tunga institutioner på forskningsområdet och i universitetsvärlden och våra nya pigga universitet och högskolor runt om i Sverige.

Anf. 33 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Det här är en spännande och bra debatt, tycker jag. Låt mig börja med att säga att jag är övertygad om att högskolor kan spela en viktig roll för den regionala tillväxten. Det är dock inte givet att det är så. Det krävs ett rätt aktivt arbete, både från näringslivet och från högskolan själv för att det ska fungera. En regional högskola skapar inte automatiskt

tillväxt, men jobbar man hårt från näringslivet och det berörda lärosätet kan man skapa regional tillväxt, och det finns goda exempel på det.

Jag tror att det är viktigt att fundera lite grann på hur man lägger upp ett bra system, och det man ska komma ihåg är att vi har haft en tydlig fördelning mellan de gamla lärosätena och de nya lärosätena. Det systemet tillkom under den socialdemokratiska regeringens tid, och den fördelningen är i allt väsentligt densamma nu.

Det som är det intressanta nu, till skillnad från den tid då Socialdemokraterna styrde, är att vi ger lärosätena möjlighet att genom att prestera bra forskningsresultat få del av mer av de forskningsresurser som skapas och som läggs in i systemet. Det är det som är det nya och spännande.

Tittar vi på hur fördelningen har blivit mellan gamla respektive nya lärosäten genom det nya fördelningssystemet ser vi att det inte finns någon tydlig systematik i vilka lärosäten som får mer pengar och vilka som får mindre. Mälardalens högskola fick till exempel en ökning med 15,6 procent i forskningsanslag. Det är mer än både Göteborgs och Stockholms universitet procentuellt sett, och så kan man gå igenom listan. Det finns högskolor som fått en ökad tilldelning i det nya systemet, och det finns universitet som har fått det. Det är också precis tvärtom. Det är det som är själva finessen med systemet: Presterar man bra resultat får man mer pengar. Presterar man inte lika bra resultat får man inte riktigt lika mycket pengar. Det är precis så tanken är.

Vi har två kvalitetsindikatorer. Den ena är citeringar i vetenskapliga tidskrifter och annat, och den andra är samverkan, vilket handlar om att dra in externa medel, bland annat från näringslivet. Jag konstaterar när jag tittar på hur det ser ut att många mindre högskolor är rätt bra på att få in pengar från näringslivet. På så sätt är man också duktig på att få mer offentliga medel. Jag tror att Mälardalens högskola är ett sådant exempel.

Jag tycker alltså inte att det finns någon fog för den oro som artikuleras av Sven-Erik Österberg och delvis också av Mikael Damberg över att mindre högskolor inte skulle kunna klara sig i ett system som bygger på kvalitet. Jag tror att det är precis tvärtom. Man får naturligtvis utnyttja sina komparativa fördelar, det man är särskilt duktig på. Många mindre högskolor har varit duktiga på att dra in pengar från näringslivet; andra är duktiga på andra saker.

Det är det som är poängen med den omläggning av forskningspolitiken som vi nu gör. Vi satsar kraftigt med ökade resurser på svensk forskning, en historisk stor satsning på 5 miljarder kronor över fyra år. Det är den största som har skett under mycket lång tid. Vi lägger om forskningspolitiken så att man får mer pengar om man är duktig och presterar bra. På så sätt ligger faktiskt varje lärosätes framtid i dess egna händer.

Vi kan också konstatera att samtliga universitet och högskolor i Sverige har fått mer pengar med regeringens forskningspolitik än tidigare. Det är också viktigt att konstatera.

Mikael Damberg säger att de i princip är för ett resursfördelningssystem som bygger på kvalitet. Det är väl just "i princip" som är nyckelorden när man lyssnar på Mikael Damberg. Varje gång som man ska om-sätta detta i praktiken och det leder till konsekvensen att olika universitet och högskolor får olika mycket pengar backar nämligen Socialdemokraterna. Det är därför de hela tiden säger att högskolor och universitet som

inte ligger riktigt lika bra till ska kompenseras. Men det är ju ingen poäng med att ha ett kvalitetsutvärderingssystem som kopplas till pengar om det är så att så fort någon högskola känner sig förfördelad ska den kompenseras.

Jag vill poängtera att vi har skapat mycket starka drivkrafter för ökad samverkan mellan näringsliv å ena sidan och akademin å den andra. Ett exempel är den kvalitetsindikator som jag precis har pratat om. Är man duktig på att dra in externa medel, exempelvis från näringslivet, får man också mer statliga pengar. Det är en mycket stark drivkraft för att öka samverkan mellan universitet och högskolor å ena sidan och näringslivet å andra sidan.

Anf. 34 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Under min tid i riksdagen tror jag att jag då jag har rest i landet har besökt de flesta universitet och högskolor. När jag tittar på högskolorna och får beskrivet vad som har hänt på nya högskoleorter kan jag notera att etableringen på många ställen har skett där försvaret har dragit sig tillbaka. Det har ofta varit så att det är fler som jobbar där. Man har en ökad kreativitet även om det fanns en stor oro för den stora omställning som har varit.

Jag kan inte erinra mig någon ort där man inte har haft en positiv utveckling när man har fått ett universitet eller en högskola. På Tobias Krantz låter det som om detta inte alls är regel men att det mycket väl kan bli så. Då skulle jag vilja ställa en fråga: Kan ministern peka på något ställe där en högskola eller ett universitet inte har bidragit till en bra utveckling i regionen? Det låter så på svaret.

Om Finn Bengtsson ska låtsas vara någon typ av alliansföreträdare kan jag säga att när jag lyssnar hör jag att det Tobias Krantz och Finn Bengtsson säger går ganska mycket isär. Finn Bengtsson talar ju klartext. Han talar gammal moderat utbildningspolitik. Ge mer till dem som redan har och mindre till dem som ingenting har! Det är det Finn Bengtsson säger.

Socialdemokratisk fördelningspolitik är precis tvärtom jämfört med moderat fördelningspolitik, som Finn Bengtsson står för. Satsa på eliten! Det är det viktigaste. Det är ungefär som om ett ishockeylag skulle säga: Vi satsar bara på A-laget, vi struntar i juniorerna och i pojklagen. Då har man snart inget elitlag heller. Det är ju så det fungerar.

Jag skulle vilja säga att om man tittar rakt över på Alliansens hela politik kan man se att den har varit ganska utbildningsfientlig. Det är ett elittänkande. Vi har som socialdemokrater målet att 50 procent av en ungdomskull bör ha en högskoleutbildning när de har nått 25 års ålder – inte för att det är ett mål i sig utan därför att vi ser att framtidens arbetsmarknad, näringsliv och utveckling kommer att kräva en högre utbildning. Det har det fnysts åt många gånger, men reser man i Asien och besöker länderna där ser man att i ett land som Sydkorea går 80 procent av en ungdomskull på universitet eller högskola. Det är dem vi ska konkurrera med i framtiden. Då går det inte att bara ha ett elittänkande.

Det är viktigt att vi får professorer och att vi får en bra spets på dem som kan, men vi måste också klara bredden. Då tror jag också att man måste ha en bredare syn på hur man lägger resurserna för att också se till

de högskolor och universitet som är i sin utvecklingsfas och ska växa vidare.

Det är klart att det ska vara kvalitet. Jag säger ingenting annat. Men det finns ju också en bred diskussion i högskolevärlden och universitetsvärlden om det är de rätta kriterierna som regeringen har vägt in i kvalitetsbegreppet? Det tycker jag att man kan ha en diskussion om. Finns det andra saker som man kan väga in i kvalitetsbegreppet än vad Tobias Krantz står för när man också ska ha en utveckling?

Sedan är det på det sättet att det går bra att få externa pengar på teknikområdet. Där finns ett näringsliv med betalningsförmåga som är berett att satsa pengar på just de här områdena. Där går det ganska lätt att fånga externa medel. Det är svårare i andra utbildningsdelar. Jag skulle vilja ha Tobias Krantz svar på det.

Går man till Mälardalens högskola och tittar på den sjuksköterskeutbildning som är erkänt väldigt bra och som de är duktiga på kan man säga att det krävs mer forskningsresurser. De måste ha in forskare där också, och då måste de också ha en statlig finansiering av den forskningen. Där är det betydligt svårare. Det tror jag inte beror på vem som försöker fånga de externa medlen utan det säger nog sunda förnuftet. Det vet ministern själv också. Det är svårare att fånga externa medel i den sektorn eftersom betalningsförmågan inte är lika stark där som den är i en tekniskt utvecklad sektor. Där bör staten ta ett större ansvar.

Jag tycker att det är bra att man fångar externa medel på det här sättet. Det har jag absolut ingenting emot, men det har jag när det gäller just fördelningsdelen. Jag såg en uppgift, också från Mälardalens högskola, där man räknade ut att skulle man få 1 miljon mer från staten enligt de kriterier som gäller nu måste man fånga 20 miljoner mer externt. Jag vet inte om ministern kan ha någon kommentar till det, men jag skulle i så fall gärna vilja ha en.

Anf. 35 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Nu ska vi försöka hålla oss till interpellationen, Sven-Erik Österberg. Jag ställde en fråga. Österberg anger att forskningen visar att en regional högskolepolitik skulle ha väldigt stora fördelar. För det första visar ju ministern i sitt svar att någon sådan inriktning egentligen inte skedde under Socialdemokraterna jämfört med vad alliansregeringen har gjort.

För det andra är min fråga till Sven-Erik Österberg: Vad är egentligen den minsta nämnaren för en region? Sverige är ett litet land med nio miljoner invånare. En region är kanske en halv miljon eller mindre. Om man tittar på andra länder, ta Tyskland som exempel, kan man se att en region är lika stor som vårt land. Hur många lärosäten ska vi ha? Ska vi ha ett i varje stad eller vad är så att säga den fördelningspolitiska poängen med Sven-Erik Österbergs tes ju mindre desto bättre?

Sedan råkar det också vara så, fru talman, att när det handlar om forskning har vi tillfört ett instrument som ska göra att man på lika villkor konkurrerar och visar vem som är bäst, och dit går resurserna. Att driva en fördelningspolitik där den som har konkurrerat och uppenbarligen förlorat sedan ska kompenseras är väl någonting som ger en väldigt tveksam utveckling för investeringen av skattebetalarnas pengar.

Mikael Damberg nämner att det i alla tider har talats vällovligt och varmt i Socialdemokraternas texter kring hur forskningen ska interagera med samhället och näringslivet. Nu är det faktiskt så, Mikael Damberg, att när den här regeringen tillträdde noterade vi en sjunkande frekvens av svenska patent runt om i världen. Vi hade ett problem med att svenska företag just inte kunde nyttogöra svensk forskning. Det var därför man vidtog åtgärder från regeringens sida.

Om jag nu inte föregriper en diskussion kan jag väl säga att jag så sent som häromdagen hörde att för första gången har patenten från svensk nivå ökat inom EU. Vi kan inte leda i bevis att detta är en konsekvens av en omlagd svensk forskningspolitik för att stödja den nyttogörande forskningen. Men det är ganska beklämmande att notera att det tidigare långgrandiga utlägget från Socialdemokraterna om hur man skulle nyttogöra forskning aldrig visade sig i några siffror om hur svenska företag fick fler patent utomlands.

Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Vad finns det i socialdemokratisk politik som innebär alla lika eller något sådant jämlikhetsideal på det här området? Det finns det på ett par områden.

Det första handlar om att vi tycker att det var bra att regeringen i alla fall på papperet föreslog en basresurs till forskning på alla universitet och högskolor, som utredningen hade föreslagit. Det tycker vi är bra, så att alla universitet och högskolor har en bas för den akademiska utbildningen och forskningen.

Tyvärr valde regeringen att ta bort Södertörns högskola från den jämlikhetsprincipen, vilket var märkligt, men det kanske är en annan debatt. Alla universitet och högskolor behandlades faktiskt inte lika i det här avseendet. Det tyckte vi var fel.

Det andra handlar om att en bra grundutbildning i hela landet, det vill säga att man kan ha en högskoleutbildning som håller hög kvalitet i flera delar av Sverige, faktiskt har visat sig vara en av de stora tillväxtfaktorerna regionalt, men också nationellt, i Sverige. Ett regionalt näringsliv har en mycket större möjlighet att rekrytera den arbetskraft de behöver om man har en hygglig närhet till universitet och högskola. Det tror jag har betytt mycket för tillväxten i hela Sverige.

Däremot har vi inte haft någon slags socialdemokratisk fördelningspolitik i forskningen. Ni argumenterar lite mot varandra. Antingen har vi haft det och smetat ut alla forskningsmedel eller också har vi inte haft det och fördelningen är ungefär likadan som tidigare. Ni måste ju bestämma er för på vilket ben ni ska stå här.

Anledningen till att det har fördelats så ojämnt tidigare har ju varit att vi har haft en väldigt tro på att vetenskapssamhället ska fördela forskningsmedel till den som är bäst. Det är Vetenskapsrådet som i huvudsak har fördelat forskningsresurser till de forskargrupper som har högst kvalitet i forskningen. Det är så jag tycker att man huvudsakligen ska fördela konkurrensutsatta forskningsmedel.

Sedan tycker jag att det är bra att vi har infört ett nytt system med kvalitetsindikatorer på forskning mellan universitet och högskolor också. Det vi riktade in kritiken på var den grupp som ministern glider undan lite grann hela tiden, de nya universiteten. De visste de facto på förhand

att de skulle bli förlorare därför att de hade fått väldigt mycket mer resurser det år de skulle bli universitet. Sedan jämförde man de resurserna med de forskningsresultat de uppnådde, och det kunde bara bli dåligt.

Anf. 37 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Först vill jag säga till Sven-Erik Österberg att jag i allt väsentligt delar den uppfattning som Sven-Erik Österberg har om regionala högskolors påverkan på den regionala tillväxten. Jag bara läste innan till ur den rapport som Sven-Erik Österberg hänvisade till. Det är inte en naturlag att etablerandet av en högskola automatiskt leder till ökad tillväxt. Man måste också jobba hårt i den region man verkar. Många regionala högskolor jobbar på det sättet. Det är därför som den rapport som Sven-Erik Österberg hänvisar till också säger att etablerandet av en högskola i genomsnitt leder till ökad regional tillväxt. Men det är inte så att så fort man har inrättat ett lärosäte leder det automatiskt till ökad tillväxt. Man måste också jobba regionalt. Det är det jag vill påpeka, och det poängteras i den rapport som Sven-Erik Österberg refererar till.

Mälardalens högskola, som jag förstår Sven-Erik Österberg av naturliga skäl känner extra starkt för, får ökade resurser med regeringens politik och mer resurser än genomsnittet av landets lärosäten procentuellt – 15,6 procent i förhållande till 13,9 procent som är genomsnittet för landets lärosäten. Jag vet att det väldigt mycket beror på att man vid Mälardalens högskola har varit duktig på att se till att ha en bra samverkan med näringslivet och på att se till att få mycket externa resurser. På så sätt får man också mer resurser från offentliga medel.

Detta visar på det som kallas kärnan i regeringens politik när det gäller synen på kvalitet och autonomi. Framtiden för de olika lärosätena i Sverige ska inte bero på olika politiska nycker eller på vem som har bästa kontakterna in i maktens korridorer utan på vilka prestationer som utförs. Uppenbarligen har Mälardalens högskola presterat åtminstone bättre än genomsnittet. Därför får man mer pengar än genomsnittet.

Utifrån listan över hur de här resurserna har fallit ut ser man att det finns stora universitet som har fått mer pengar och stora universitet som inte har fått riktigt lika mycket pengar och vice versa när det gäller nya universitet och högskolor.

Det är viktigt att poängtera att det här är ett system som ska premiera kvalitet. Det spelar ingen roll om det står Universitet eller om det står Högskola på skylten, utan det viktigaste är vad man presterar. Framtiden ligger alltså i lärosätenas egna händer.

Naturligtvis går det att föra en diskussion om exakt hur kvalitetsystemen ser ut. Vi har i dag ett system som bygger dels på citeringar i framför allt internationella tidskrifter, dels på förmågan att ta del av externa medel både från näringslivet och självfallet från forskningsråd och annat håll. Givetvis kan det diskuteras exakt hur det där ska se ut. Vi jobbar naturligtvis med att ständigt utveckla ett sådant system. Men i grund och botten tycker jag att erfarenheterna hittills är positiva och visar att det inte finns något systematiskt gynnande av vissa typer av lärosäten framför andra, utan det är de som verkligen jobbar på och ser till att ha bra resultat som gynnas av det här systemet.

Sven-Erik Österberg nämnde humaniora och samhällsvetenskap. Eftersom jag själv är samhällsvetare ligger frågan mig kanske särskilt

varmt om hjärtat. I det system som vi infört när det gäller kvaliteten får de lärosäten som är särskilt tunga avseende humaniora och samhällsvetenskap en kompensation. Det finns en kompensationsfaktor i systemet som innebär att lärosäten som har mycket humaniora och samhällsvetenskap får räkna upp de anslag som de så att säga annars skulle ha fått om systemet hade varit helt neutralt mellan olika discipliner. Det finns alltså en kompensationsfaktor här. Det tycker jag är bra eftersom det finns olika publiceringstraditioner i olika discipliner. Det är viktigt att kompensera för detta.

Det kan naturligtvis alltid diskuteras exakt hur det ska se ut. Humanister och samhällsvetare driver givetvis gärna på för ytterligare kompensation. Men i grund och botten finns det en kompensation i systemet. Det tycker jag i allt väsentligt är bra.

Vi talar om elit och bredd inom svensk utbildningspolitik. Både och behövs. Vad jag märker när jag tittar tillbaka på tidigare socialdemokratisk utbildningspolitik är att man inte riktigt har satsat på vare sig bredd eller elit, något som jag efterlyser.

Anf. 38 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! I den rödgröna budgetmotionen lägger vi 400 miljoner extra på grundutbildningen för att stärka denna.

Den procentuella fördelningen kan man alltid hänvisa till, men lite vanskligt är det. Hur det ser ut beror ju också på grundförutsättningar, så man kan väldigt länge diskutera vad som är rätt del.

Det som oroar mig just när det gäller dels den här biten och de som har samhällsvetenskap och humaniora, dels det som beskrivs i diskussionen med de här lärosätena är att det krävs mer forskning för att hålla kvaliteten. Då måste man få tag i mer forskare och få mer externa medel. Detta är mycket svårt för den som är i en uppbyggnadsfas. Det är klart att det är lättare att få forskare av hög kvalitet, professorer och så vidare till ställen där man inte ens klarar av att göra av med de forskningsresurser man har. Där är det självklart mycket lättare. Väldigt lite tid behöver ägnas åt att jaga externa resurser när det finns statliga resurser att ha till forskning.

I en utvecklingsfas ligger det här en del i fatet. Det är klart att det blir svårt. Rättvisa är kanske fel ord i sammanhanget, men det är klart att det är lite olika förutsättningar att växa.

Självklart är det inte så, skulle jag vilja säga, att högskolor och universitet börjar blomstra av sig själva. Så naiv att jag trott det har jag aldrig varit. Det är på högskolor med kreativitet och kreativa människor som det blir intressant. Man sluter sig samman och bildar nätverk. Det är sådant som skapar kreativitet. Jag har själv sett det i Västerås. Över tusen jobb finns i teknikbyn. De flesta av de jobben hade över huvud taget inte funnits om inte Mälardalens högskola, teknikforskningen och utbildningsdelen där hade funnits. Det är vad vi ser i hela den här utvecklingen.

Jag tycker att vi har en bra balans när det gäller täckningen av högskolor och universitet i landet – detta som svar på frågan om antalet. Kanske är det så att några i framtiden ska gå ihop till universitet och på så vis bli starka. Det är jag inte heller främmande för.

Anf. 39 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Jag vill tacka samtliga meddebattörer för en bra och viktig debatt i ett angeläget ämne.

Sverige står inför en mycket tuff internationell utmaning. Som flera debattörer varit inne på befinner vi oss i en internationell miljö där vi inte bara kan diskutera hur det ser ut beträffande förutsättningarna i Sverige. Vi lever i en global värld där ett antal länder nu satsar stenhårt på utbildning och forskning. Man räknar med att exempelvis Indiens och Kinas forskningssatsning i relativa tal kommer att fördubblas under de närmaste 20–30 åren.

Trots ett mycket tufft budgetläge ökar man i USA sina forskningsansträngningar med 6 procent. På alla andra områden fryser man utgifterna, men på forskningen satsar man. Många andra länder gör också det, med rätta.

Det är alltså den miljön vi lever i och som vi måste anpassa oss till. Därför tror jag att det är viktigt att öka resurserna till svensk forskning generellt sett. 5 miljarder extra går till traditionell fri grundforskning och till ett antal strategiska områden som är viktiga för Sverige – områden där vi har stora möjligheter att göra forskningsgenombrott och som är viktiga för näringslivet och näringslivets behov. Det är också viktigt att forskningsresurserna används på ett bra sätt och stimulerar till kvalitet och utveckling. Då är det betydelsefullt att vi har ett system som leder till att vi premierar de bästa forskningsresultaten och det som regeringen har infört. De universitet och högskolor som verkligen presterar bra resultat får mer pengar än de som inte är riktigt lika bra.

Det finns både högskolor och universitet som får betydligt mer pengar, och det finns både högskolor och universitet som inte får riktigt lika mycket pengar. Själva poängen med regeringens politik är att vi inte bryr oss om vad som står på skylten, om det står Universitet eller om det på skylten står Högskola. Det är prestationer i termer av goda forskningsresultat som räknas. En viktig sak som jag tycker att vi måste lära oss av de senaste 10, 20, 30 årens forskningsdebatt är att vi ska strunta i den gamla uppdelningen i universitet och högskolor och att vi ska premiera kvaliteten. Det är det som räknas och det enda som räknas i den tuffa internationella miljö som vi lever i.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:481 om snedrekryteringen till högre studier

Anf. 40 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat mig vad jag gör för bedömning av hur den sociala snedrekryteringen påverkats och kommer att påverkas av de reformer regeringen har genomfört och som har beslutats.

Så sent som den 16 februari i år hade jag nöjet att debattera med Mikael Damberg om just breddad rekrytering. Vid det tillfället underströk jag att jag är helt överens med Mikael Damberg om att den sociala snedrekryteringen är ett stort problem. Jag pekade då på några reformer som enligt regeringens bedömning har goda förutsättningar att inverka posi-

tivt på arbetet med breddad rekrytering. Jag nämnde gymnasiereformen som innebär en väsentlig kvalitetshöjning samt uppdraget till universitet och högskolor att förbättra informationen och vägledningen om utbildningsvägar vid respektive lärosäte. Jag nämnde också att regeringen tillfälligt har tillfört 10 000 högskoleplatser trots att många lärosäten inte når sina takbelopp.

Detta var den 16 februari. Sedan dess har regeringen presenterat flera förslag till reformer som enligt min bedömning ger ytterligare möjligheter att bredda rekryteringen.

Den proposition om ökad frihet för universitet och högskolor som regeringen överlämnade till riksdagen i mars i år innehåller förslag om att ge universitet och högskolor ökad frihet att anpassa verksamheten efter lärosätets egna förutsättningar och behov. Detta är en förutsättning för att universitet och högskolor ska kunna bedriva sin verksamhet framgångsrikt i en alltmer globaliserad utbildningssektor och i en förlängning nödvändigt för att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft.

Ökad frihet innebär samtidigt ett ökat ansvar. Ett lärosäte som inte aktivt och målmedvetet arbetar med att bredda sin rekrytering riskerar att gå miste om ett antal duktiga studenter. Därutöver har mångfalden i sig ett värde för att bygga upp och behålla högkvalitativa miljöer såväl i utbildningen som i forskningen.

Jag har ett mycket starkt engagemang för att bryta den sociala snedrekryteringen till högskolan och menar att vi måste röja undan de hinder, såväl sociala och etniska som geografiska, som ligger i vägen för att alla människor ska kunna nå sin fulla potential. Därför är det nödvändigt med åtgärder också utanför högskolan. Här vill jag nämna regeringens förslag till ny skollag, som innehåller en lång rad åtgärder för att förbättra skolan. Bland annat förtydligas huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning.

Min bedömning är således att de reformer som regeringen har genomfört och de förslag som regeringen har presenterat sammantaget ger goda förutsättningar för att minska den sociala snedrekryteringen. Att alla talanger och begåvningar tas till vara har stor strategisk betydelse för Sveriges konkurrenskraft, men det är framför allt en fråga om att ge alla människor, oavsett social och ekonomisk bakgrund, likvärdiga chanser att genom egen ansträngning förverkliga sina ambitioner.

Anf. 41 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är riktigt att vi har haft en debatt om dessa frågor tidigare, och jag tror att detta blir en av de frågor som fortsatt kommer att diskuteras i högskolevärlden och utbildningsvärlden de närmaste åren. Jag tror att det är en viktig fråga som handlar om att vi i dag slösar med talang och begåvning och att det är många människor som faktiskt inte kommer till sin rätt i det svenska utbildningssystemet.

Jag väljer att ha denna debatt med högskoleministern därför att jag ser att det politiska ledarskapet i denna fråga är väldigt svagt. Regeringen talar sällan om detta vid andra tillfällen än när jag ställer interpellationer i ämnet och regeringen bekänner sig till uppfattningen att det är en viktig fråga. Det tas, menar jag, väldigt få initiativ som driver utvecklingen i rätt riktning.

Under den socialdemokratiska regeringen var detta en prioriterad fråga. Det hängde ihop med våra ambitioner för ökade utbildningsmöjligheter för unga människor, naturligtvis. De regionala högskolorna, som byggdes ut, betydde mycket och hade en inte dramatisk men ändå en viss effekt åt rätt håll. Sedan dess har jag inte sett några riktigt bra siffror som visar åt vilket håll utvecklingen går. Jag har i alla fall inte sett några siffror som säger att det går åt rätt håll när det gäller snedrekryteringen till högre utbildning. Det är väl heller inte att förvänta. När det gäller de insatser regeringen har gjort måste jag säga att vi verkligen har två helt olika bilder av vad regeringen gör på detta område.

Regeringen lyfter i sitt svar lite grann upp att man gör en gymnasie-reform, vilken jag menar strukturellt kommer att försvåra för breddad rekrytering framöver. Där har vi dock olika bedömningar. Vidare förbättrar regeringen informationen. Ja, marginellt, skulle jag vilja säga. Sedan har man tillfälligt tillfört 10 000 högskoleplatser. Ja, de är tillfälliga. Vad händer när dessa platser tar slut? Om regeringen hävdar att de tillfälliga platserna är ett sätt att bekämpa snedrekryteringen, varför är de då tillfälliga? Vad händer när de tillfälliga platserna tas bort? Sedan säger man: ökad frihet för universitet och högskolor. Det är säkert något bra med det, men jag begriper inte riktigt varför det skulle ge större möjligheter att jobba med breddad rekrytering jämfört med de regelverk som finns i dag eller har funnits tidigare.

Man pratar också om skollagen, och den kan vi väl återkomma till. Jag har dock en fråga jag kan ta med en gång. Det står att huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning förtydligas i skollagen. Det är korrekt att formuleringen har ändrats i skollagen. Menar ministern att detta i substans innebär ett lyft för studie- och yrkesvägledningen? Vilka konkreta, praktiska förändringar kan vi se på skolorna av dessa förändringar i skrivningarna? Tittar jag längre bak i skollagen hittar jag nämligen inga kostnadsberäkningar. Det är inte så att regeringen räknar med att detta kommer att innebära ökade kostnader för kommuner och landsting, till exempel. Jag undrar alltså vilken praktisk betydelse det kommer att få.

Vi har däremot i vår oppositionsbudget föreslagit 200 miljoner kronor till studie- och yrkesvägledning just för att detta är en så viktig fråga när regeringen – det tas upp i nästa interpellationsdebatt – ändrar antagnings-system och annat. Det gör att informationen blir bättre. Jag skulle vilja påstå, fru talman, att regeringen har hållit inne med utbyggnad av högskolan, lagt ned NSHU och samverkan kring detta och lagt ned Nationellt centrum för flexibelt lärande, som höll ihop frågan om breddad rekrytering på ett annat sätt. Man har tagit bort 25:4-regeln, och man har ändrat antagningssystemet. Man förändrar gymnasieskolan. Man har försämrat komvux och försämrat möjligheterna att gå från komvux till högskolan.

Sammantaget tror jag att detta, fru talman, kommer att leda till en ökad social snedrekrytering till högskolan, och det beklagar jag.

Anf. 42 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag får tacka interpellanten för en viktig interpellation och också tacka statsrådet för ett mycket bra svar som belyser att vi tre debattörer i sak är väldigt eniga om att den sociala snedrekryteringen är ett problem. Låt oss då se hur vi kan bekämpa den på olika sätt.

Det är lite förvånande att notera första raden i interpellationen. Den lyder: ”Den sociala snedrekryteringen till högskolan är fortsatt hög.” Det rimmar ganska dåligt med Mikael Dambergs utfästelse att snedrekryteringen till högre utbildning var en mycket prioriterad fråga under de tidigare, socialdemokratiska regeringarna. Det förvånar mig då att resultatet är så skvalt att man sedan i siffrorna som ett exempel kan läsa att det inte är mer än knappt 8 procent av läkarstudenterna som är av det Mikael Damberg kallar arbetarbakgrund – vad det nu är för någonting.

Frågan är om det är så att man under de två tredjedelar av det senaste seklet som Socialdemokraterna har styrt det här landet inte har lyckats få bukt med den sociala snedrekryteringen. Eller har den varit hög, och så har den borgerliga regeringen på drygt tre år försämrat den ned till dessa siffror? Nej, fru talman, jag tror att detta handlar om mycket större försummelse och åsidosättande från socialdemokratiska regeringar än Mikael Damberg vill påskina.

Låt oss titta på de två komponenter jag tror är viktigast i detta sammanhang. Dels är det naturligtvis att förbereda människor för en högskoleutbildning på allra bästa sätt. Det handlar i det här landet om att ha en skolplikt och att man måste ha hög kvalitet i alltifrån förskolan, över grundskolan och upp till gymnasiet för att förbereda för en högskoleutbildning. Det är här de som kanske har de sämre förutsättningarna måste ges ett bra stöd.

Nu när alliansregeringen tog över fokuserade vi ganska mycket på att lyfta fram just grundskoleutbildningen och se till att den tyvärr alltför dåliga kvalitet svensk skola hade blir bättre. Här har vi fått nya lagar som kommer att göra detta möjligt. Där tror jag att det ligger en viktig grund för att skapa förutsättningar för att påverka social snedrekrytering, vilket jag vill påstå att Socialdemokraterna har misslyckats med även om de säger sig ha prioriterat detta.

Det handlar också, precis som interpellanten skriver, om hur de reformer regeringen har beslutat om och genomfört när det gäller social snedrekrytering påverkas. Det handlar om en annan incitamentsstruktur. Att som Mikael Damberg nämner investera i en utbildning – arkitekt, jurist, tandläkare, psykolog, konstnär, läkare – är en långtidsinvestering som naturligtvis måste få någon form av återkoppling till, något slags förräntning av, att man har tagit lån för att kunna studera.

De tre jobbskatteavdrag som denna regering har genomfört har Socialdemokraterna tillsammans med – hör och häpna – Miljöpartiet och Vänstern accepterat, men de vill inte vara med om det fjärde jobbskatteavdraget. Det fjärde jobbskatteavdraget är dock en stimulans för den som har investerat resurser i en lång utbildning, precis som det ger stimulans för alla som arbetar – även om man är låginkomsttagare – att faktiskt anstränga sig. Just stimulansen att ta på sig det där extra ansvaret, att lägga ut pengar när man är ung för att sedan kunna håva in dem när man börjar arbeta, är en viktig motor för att driva utvecklingen framåt.

Det blir intressant att se hur den skattehöjningspolitik som föreslås av De rödgröna totalt sett skulle kunna vara rätt incitament för att bryta den sociala snedrekryteringen och rätt incitament för dem som har fått förmågan i en förhoppningsvis bättre grundskola och ett bättre gymnasium efter den borgerliga regeringen – om nu olyckan skulle vara framme och en rödgrön samlingsregering skulle försöka höja skatterna.

Anf. 43 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Jag tror att det om vi ska kunna attackera den sociala snedrekryteringen är viktigt att vi har ett mycket brett perspektiv. Dels ska vi naturligtvis diskutera exakt hur högskolepolitiken ska utformas, men om vi ska kunna angripa den sociala snedrekryteringen måste vi också se hur politiken på andra politikområden är utformad.

Min huvudkritik mot Socialdemokraternas sätt att försöka angripa den sociala snedrekryteringen till högskolan är att man har ett alldeles för snävt sätt att försöka göra det.

Det handlar om olika typer av sårbarheter, olika saker som krånglar till olika typer av system. Man har naturligtvis gjort det med de bästa intentioner, men det leder i praktiken inte till några resultat.

Man kan med gott fog säga att den sociala snedrekryteringen har legat konstant rätt så många år, oavsett socialdemokratiska regeringar eller alliansregering hittills. Då är väl den rimliga slutsatsen att den typ av sårbarheter som Socialdemokraterna förespråkade inte ledde till de goda resultat som man hade avsett. Jag tror att vi behöver göra ett antal olika saker för att angripa den sociala snedrekryteringen.

I det interpellationssvar som jag just har lämnat har jag redovisat ett antal olika åtgärder såsom ökat uppdrag till Högskoleverket, skärpt studievägledning med information, och jag nämnde skollagen som är på väg att klubbas och vars effekter vi naturligtvis inte kan läsa innan den trätt i kraft. Vi har genomfört en stor och viktig studiemedelsreform. Om vi ska minska den sociala snedrekryteringen är det viktigt att vi slår vakt om ett generöst studiemedelsystem där vi höjer både studiemedlet och fribeloppet.

Jag vill gärna säga att jag tycker att fribeloppet är en viktig social reform. Det finns många, inte minst de med arbetarbakgrund, som inte har rika föräldrar som kan försörja dem under sommaren till exempel och som behöver arbeta för att kunna försörja sig under den tid som studiemedlen inte gäller. Då är det viktigt att man inte straffas med neddragna studiemedel bara för att man jobbar för att försörja sig själv under sommaren.

Vi inför tillfälligt, precis som Mikael Damberg poängterade, fler platser under en tid för att möta en ökad efterfrågan. Vi ser ökade ungdomskullar och en ökad efterfrågan på grund av arbetsmarknadens behov.

Vid sidan av allt detta vi gör inom högskolepolitiken – jag har nämnt några i svaret och några här i debatten – krävs det åtgärder på andra politikområden. Skolpolitiken tror jag är enormt viktig. Vi vet att mycket av den sociala snedrekryteringen till högskolan grundläggs redan vid övergången till gymnasiet. Då är det naturligtvis jätteviktigt att vi har en kunskapsinriktad skolpolitik. Vi har genomfört ett antal åtgärder – tidigare betyg, tidigare utvärderingar, mer ordning och reda i skolan. Om vi inte får mer ordning och reda i skolan, inte ser till att alla följer med, vem är det som drabbas? Jo, det är framför allt de som kommer från miljöer med mindre studievana, människor med arbetarbakgrund. Därför är en omläggning av skolpolitiken central för att vi ska kunna minska den sociala snedrekryteringen.

Det andra område som jag tror är viktigt är att vi för en skattepolitik som gör att det lönar sig mer att utbilda sig i Sverige. Regeringen har

som bekant genomfört rätt stora skattereformer. Jobbskatteavdraget är en sådan, men jag skulle också vilja nämna höjningen av gränsen för statlig inkomstskatt. Sverige är ett av de länder som i internationell jämförelse har en väldigt låg utbildningspremie. Det finns flera rapporter som visar det. Teknikföretaget Almega har lagt fram en rapport som visar att det skiljer sig markant när det gäller utbildningspremiens storlek. Saco och flera andra organisationer har argumenterat för att utbildningspremien måste höjas.

Det tredje som är viktigt – och där kan inte vi som politiker påverka helt och fullt även som vi i vissa situationer har ett arbetsgivaransvar – är att se till att lönerna sätts i större utsträckning utifrån att det ska löna sig att utbilda sig. Där har arbetsmarknadens parter ett stort ansvar. Jag vill gärna rikta uppmaningen till dem att ta det här ansvaret, och jag vill också rikta en uppmaning till landets kommun- och landstingspolitiker som kan påverka lönesättningen att se till att uppmuntra de grupper, inte minst kvinnor, som i dag utbildar sig men inte får tillräckligt betalt för det.

Anf. 44 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Först konstaterar jag precis som ministern att om man ska bekämpa social snedrekrytering, det vill säga att det är ens bakgrund som avgör ifall man studerar vidare snarare än ens begåvning, krävs det en lång rad insatser på många politikområden. Där är vi överens. Jag skulle gärna vilja ta en debatt om skolpolitiken och om de 12 miljarder regeringen föreslår ska tas tillbaka från kommuner och landsting nästa år. Det kan, tror jag, innebära försämrade möjligheter att ge alla barn en bra skolgång. Man skulle kunna diskutera, vilket jag tycker är intressant, lönepolitiken. Vi vet att ett antal kvinnodominerade sektorer i dag har en skev lönesättning som innebär att de inte får lön för mödan och för sina insatser i utbildningssammanhang. Jag tycker att det är en viktig debatt.

Den här debatten handlar om högskolan, och det är till högskoleministern jag har ställt min interpellation. Jag tycker att också högskoleministern i regeringen har ansvar för vad som händer framöver inom de områden där högskoleministern själv kan påverka eller som är direkt kopplade till övergången till högskolan. Jag menar att den långa listan av åtgärder regeringen har föreslagit eller kommer att genomföra kommer att göra det svårare för unga människor att ta steget till högre utbildning, och det förlorar vi alla på.

Det är lite grann av en återvändsgrändspolitik som mest och tydligast symboliseras av synen på komvux där skollagen, som nämndes tidigare, i ett ganska unikt steg förbjuder kommunerna att erbjuda utbildning som gör att eleverna kan läsa upp sina betyg. Det är en ganska intressant skol-lag som säger nej till möjligheten att läsa upp betyg.

Intagningssystemet ändras så att det meritsystem som regeringen infört och skruvat till ett varv gör att de språkval man gör i mellanstadiet påverkar möjligheten att komma in på sin drömläkarutbildning senare. Det är inte säkert att man på mellanstadiet vet att man vill bli läkare. Där säger Högskoleverket, regeringens egen expertmyndighet, tydligt att det finns risk att föräldrarnas utbildningsbakgrund avgör var man hamnar i utbildningssystemet, inte ens begåvning. Man måste göra en riktad satsning på yrkes- och studievägledning i skolan för att eleverna och föräld-

rarna ska förstå hur viktiga valen är tidigare i systemet. All forskning visar, detta till Finn Bengtsson, att ju tidigare valen görs, desto högre krav ställs det på att kunna navigera rätt i utbildningssystemet. Då är det inte din begåvning som avgör vart du kommer någonstans, utan det är vem som är dina föräldrar.

Ett sådant utbildningssystem hämmar tillväxt och kreativitet snarar än promotar den. Jag tycker att det finns stora problem med regeringens återvändsgrändspolitik, som också syns i den nya gymnasieskolan där unga människor jag möter vet att de kommer att behöva ändra inriktning senare i livet. Man kommer att behöva en ny utbildning, man kanske kommer att behöva ändra spår helt och hållet. Att driva igenom en politik som innebär att två av tre utbildningsalternativ i gymnasieskolan inte ens ger allmän behörighet kommer, som jag ser det, att riskera att öka den sociala snedrekryteringen ytterligare.

Det man har gjort på arbetsmarknadssidan är att man tagit bort 25:4-regeln som gjorde att de som var 25 år och hade jobbat fyra år kunde få en allmän behörighet att komma vidare till högskolan. Alla de stora universitetet sade att det var en bra regel, vi gillar den. Den har man tagit bort. Konsekvensen av detta syns inte riktigt än; jag delar den uppfattningen. Men konsekvensen av den här politiken blir att den sociala snedrekryteringen riskerar att fördjupas de kommande åren.

Det finns ingen quick fix, det krävs ett målmedvetet arbete, och man måste vara bestämd med vad man vill uppnå. Regeringen pratar om detta men gör tyvärr någonting helt annorlunda.

Anf. 45 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag ska ta vid precis där Mikael Damberg slutade.

Nej, det finns ingen quick fix för detta. Det handlar om långsiktighet, och det handlar tyvärr inte bara om det ansvarsområde som högskole- och forskningsministern har. Det handlar om skolpolitik, lönepolitik, skattepolitik, olika incitamentsstrukturer på olika sätt för att motverka social snedrekrytering.

Låt oss konstatera att det inte bara handlar om den sociala snedrekryteringen. I svaret nämns och förtydligas att även etniska och geografiska skillnader ska motverkas, och varför inte nämna att även funktionshindrade naturligtvis ska ha alla möjligheter att komma in.

Det viktiga är att den som klarar av att komma in och har behörighet ska kunna få den möjligheten. Det är det som det handlar om när det gäller att motverka snedrekrytering till högskolan. Men då är det inte, fru talman, bara att införa 25:4-regeln och säga att har du jobbat fyra år och är 25 år har du en särskild kvot att söka in på. Plötsligt kommer du in på högskolan. Även om Mikael Damberg sade att alla hyllade den här regeln när den infördes var det verkligen inte så. Många blev lite bedragna. De trodde sig vara behöriga därför att man hade yxat till en regel som skulle passa dem, en kvot, och de kom in på den kvoten. Sedan visade det sig att man inte alltid klarade utbildningen. Rätt många som hade för dåliga förkunskaper misslyckades. Vad innebär det om man först politiskt ger någon en möjlighet att komma in som sedan får ett slag i huvudet därför att utbildningen inte riktigt räckte till för att klara av studierna?

Därför ska jag säga någonting till Mikael Damberg som han kanske förvånas över. Jag delar delvis hans synpunkt att man ska ha rätt att visa

att man klarar av en behörighet även om detta kräver att man gör det i flera omgångar. Man kan i olika skeden av livet vilja göra olika saker. Men utgångspunkten för alliansregeringen var att vi från början hade en skola som gjorde att alltför många inte uppfyllde kriterierna att vara behöriga. Det var där man började arbeta. Jag tycker att Mikael Damberg har rätt i att man måste ha rätt att komplettera för att klara av en behörighet. Det är enda sättet att motverka snedrekrytering.

Anf. 46 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Mikael Damberg tog upp flera olika saker i sitt senaste inlägg, och jag ska försöka ta upp några av dem.

Mikael Damberg påstår att vi minskar anslagen till komvux. Det är inte korrekt. Vi ökar nu anslagen och satsar mycket hårt, just därför att det har varit ett sådant arbetsmarknadspolitiskt läge och en ökad efterfrågan på komvux. Kommunal vuxenutbildning är mycket viktig för att få en andra chans, tredje chans, fjärde chans eller femte chans om man upplever att den utbildning man en gång valde i ungdomsåren inte längre passar för framtida yrkesval.

Det är just därför att vi tycker att komvux är så viktigt som vi menar att det är viktigt att fundera över hur det tidigare har fungerat med den så kallade konkurrenskompletteringen som har ägt rum. Då vill jag gärna återge följande ur en artikel som publicerades våren 2006: Vi har inte råd att slösa bort ett år av unga människors liv. Vi har inte råd att komvuxplatser upptas av unga människor med nyligen fullföljda gymnasiestudier. Vi har inte råd med att högskoleantagningen snedvrids av upplåsta betyg utan prognosvärde för framtida studier.

Det var inte jag, ingen annan i Alliansregeringen och ingen borgerlig riksdagsledamot som skrev artikeln. Det var Leif Pagrotsky och Lena Hallengren som skrev artikeln. Och vi vill fullfölja den politiken. Vi menar att det är felaktigt att allt fler platser på komvux upptas av unga människor som nyligen gått igenom gymnasiet och som vill konkurrenskomplettera. Vi tycker att det är ett felaktigt användande av resurser. Kostnaderna för det är för stora, men det allra viktigaste är att de personerna upptar platser för personer som verkligen skulle behöva komplettera sin behörighet för att komma in på högskolan. Så det gamla systemet var mycket dåligt. Jag håller helt med Lena Hallengren och Leif Pagrotsky på den punkten.

Sedan är det intressant, som Mikael Damberg säger, att man måste göra mycket tidiga val för att kunna få meritpoäng. Det finns möjligheter att göra det också genom att göra ”rätt val på gymnasiet”.

Mikael Damberg kritiserar den gymnasiereform som vi nu genomför. Utgångspunkten för Mikael Dambergs kritik är en fullkomligt verklighetsfrämmande bild av hur den gamla gymnasieskolan i praktiken fungerade. Den gamla gymnasieskolan var inget annat än en gigantisk utslagningsmaskin. Uppemot en fjärdedel av dem som gick på gymnasiet slogs faktiskt ut. Det är möjligt att det stod i beskrivningen att man hade högskolebehörighet. Men vad spelar det för roll vad som står i de officiella dokumenten eller regelverken om man ändå aldrig tar sin examen? Det som skedde var ju att alltför stora delar av de ungdomskullar som kom in på gymnasiet slogs ut från gymnasiet. Och det drabbade inte minst, skulle jag vilja säga, dem som kom från klassiska arbetarhem.

Nu ändrar vi gymnasieskolans inriktning. Vi ser till att det finns både de som förbereder för högskolan, särskilda lärlingsutbildningar och också yrkesinriktade utbildningar. Sedan ska komvux finnas. Om man uppfattar att man gjort ett felaktigt val ska man kunna komma tillbaka. Därför är det också viktigt, förstås, att komvux platser inte upptas av dem som konkurrenskompletterar utan av dem som behöver behörighetskomplettera. Det är det som är viktigt.

När det gäller den så kallade 25:4-regeln och antagningssystemet är det så att varje gång man bestämmer vem som ska antas bestämmer man i praktiken också vem som inte ska antas. Då menar jag och regeringen att det är mycket bättre att göra en individuell bedömning av de personer som har skaffat sig en erfarenhet i arbetslivet, i stället för att ha en generell regel som säger att alla över 25 år som har fyra års arbetslivserfarenhet automatiskt får förtur eller bättre förutsättningar. Det måste vara bättre att göra en individuell bedömning.

Avslutningsvis, fru talman, talar Mikael Damberg väl om många av de sårlosningar som Socialdemokraterna genomförde under sin tid vid regeringsmakten. Men de lösningarna lyckades inte. Den sociala snedrekryteringen bestod ju. Jag tror att vi måste tänka helt nytt, och då är det mer åtgärder av typen att satsa på en kunskapsinriktad skolpolitik, en kvalitetsinriktad högskolepolitik och en skattepolitik och lönepolitik som hänger med. Det är det vi måste göra i stället.

Anf. 47 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! När det gäller komvux tror jag att alla människor i det här landet har noterat de kraftiga neddragningar ni gjorde på komvux. Gör man neddragningar först kan man sedan lägga till lite grann efteråt och säga att nu har vi gjort satsningar. Men det där går ingen riktigt på. Det har varit kraftiga neddragningar på komvux, och det har folk märkt av.

Nu går man vidare i den nya skollagen och säger att kommuner inte ens får erbjuda möjlighet att läsa upp betyg och att det är för att det är allt fler unga människor som konkurrenskompletterar på komvux. Är det ministrarnas uppfattning att det just nu i Sverige år 2010 är allt fler unga människor som konkurrenskompletterar på komvux? Det är en debatt från 2006 då vi skärpte till regelverket. Men man lever kvar i samma argumentation och drar det ett snäpp till. Det skickar en signal till många unga människor i dag som är oroade över om de kommer att ha en chans att ta sig tillbaka om de väljer fel.

Jag träffar gymnasiestudenter i dag som snart ska ta examen men som inte riktigt vet vad som händer om de måste läsa upp betyg, om det kommer att finnas en möjlighet att göra det i framtiden. De är oroade i dag.

Mitt och socialdemokratins besked, De rödgrönas alternativ, är att vi ska ha en utbildningspolitik som ser varje människas vilja till studier som något positivt och ge möjlighet till en andra och tredje chans.

Den här regeringen har gjort till sin politik att försöka försvåra, skapa trösklar, stänga dörrar, göra det lite knepigare. Det syns inte minst på högskoleområdet. Det är färre ungdomar andelsmässigt som går vidare till högre utbildning i dag när vi har Europas högsta ungdomsarbetslöshet än vad det var 2006. Sedan är det fler som studerar, men det är fortfa-

rande en lägre andel som studerar vidare på universitet och högskolor nu än tidigare. Det är en helt galen politik i ett läge där vi har Europas högsta ungdomsarbetslöshet.

Jag tror att det behövs en ny politik på det här området, att det behövs någon som tar den sociala snedrekryteringen på allvar.

Anf. 48 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Jag vill tacka mina meddebattörer för en bra och viktig debatt.

Jag anser att vi måste ta krafttag för att minska den sociala snedrekryteringen. Det är mycket angeläget av två skäl.

Det första är att vi måste se till att alla unga människors begåvning, potential, tas till vara, oavsett social, etnisk och ekonomisk begåvning. Vi har inte råd i den tuffa internationella miljö vi lever i att inte ta till vara alla unga människors förmåga och potential.

Det andra, som är ett viktigare starkt ideologiskt och principiellt skäl, är att vi ska se till att alla människor, oavsett bakgrund, har möjligheter att förverkliga sina drömmar och sina förutsättningar. Det är en viktig ideologisk utgångspunkt för mig, och då måste vi ta ett brett grepp för att minska den sociala snedrekryteringen i Sverige. Vi gör det i regeringen på ett antal olika områden. Vi gör det genom en offensiv kunskapsinriktad skolpolitik och genom en kvalitetsinriktad högskolepolitik. Vi stärker studiemedlen och har ett generöst studiemedelssystem, vi ser till att föra en skattepolitik som ökar utbildningspremien, för att ta några exempel.

Naturligtvis är det viktigt att se till att vi har en kommunal vuxenutbildning som gör det möjligt att behörighetskomplettera, om man upptäcker efteråt att man gjort ett felaktigt val. Problemet tidigare har varit att allt fler har valt att konkurrenskomplettera. Jag håller med de tidigare socialdemokratiska statsråden Leif Pagrotsky och Lena Hallengren om att det var en felaktig modell. Det förvånar mig att Mikael Damberg argumenterar emot det nu. Jag tror att det är viktigt att komvux används till just dem som ska ha en andra, tredje, fjärde, femte eller sjätte chans, inte till dem som kan anstränga sig lite mer på gymnasiet och som bara använder komvux för att läsa upp betyg i ämnen som de redan har läst.

Jag tror att det är viktigt att komvux används som den språngbräda det ska vara för dem som upplever att de gjort ett felaktigt val och som gör att de kan göra nya val. Då måste vi se till att komvux inriktas på rätt saker.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2009/10:491 om antagningsregler för högskolestudier

Anf. 49 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att ändra de regler som utestänger studieintresserade från högre studier.

Jag vill inledningsvis betona att jag inte delar Mikael Dambergs bedömning att de nya tillträdesbestämmelserna utestänger studieintresserade från högre utbildning. I dagens globaliserade värld är det angeläget att Sverige konkurrerar med kunskap och kvalitet.

Den högre utbildningen ska vara öppen för alla som har intresse och förutsättningar för sådan utbildning.

Tillträdesreglerna ska ge tydliga signaler till elever i gymnasieskolan att det lönar sig att välja ämnen och fördjupningskurser som ger en gedigen grund för högskolestudier och som är relevanta för att den sökande på ett gott sätt ska lyckas genomföra den sökta utbildningen. I gymnasie-reformen skärps därför den 1 juli 2011 kraven på grundläggande behörighet till högskolestudier. Reformen innebär dock även att elever som läser yrkesprogram inom ramen för individuellt val och utökat program ges möjlighet att läsa in de kurser som krävs för grundläggande behörighet. Dessutom införs nu genom den nya skollagen en rätt till vuxenutbildning på gymnasial nivå för elever med yrkesexamen som inte i gymnasieskolan har uppnått grundläggande behörighet till högskolan.

Till många utbildningar antas alla behöriga sökande. Först om det är flera behöriga sökande till en utbildning än det finns platser görs ett urval. Riktigt hård konkurrens är det endast till några få utbildningar. Utöver betyg kan urval bland de sökande göras på grundval av resultat från högskoleprovet och av högskolan bestämda urvalsgrunder.

Det är viktigt att främja direktövergången från gymnasieutbildning till högre utbildning. Studiemotiverade studenter som söker till högskolan direkt efter avslutad gymnasieutbildning ska uppmuntras och inte missgynnas.

Jag vill också understryka att arbetet med breddad rekrytering till högskolan är prioriterat. Sökande som skaffat sig utbildning och förkunskaper på annat sätt än genom gymnasieskolan eller vuxenutbildningen ska kunna få kunskap och kompetens validerad och få tillgodoräkna sig så kallad reell kompetens eller antas på grundval av de av högskolan bestämda urvalsgrunderna.

Att tillträdesreglerna ändras till antagningen hösten 2010 har varit känt sedan 2006. Jag vill också påminna Mikael Damberg om att det var den förra regeringen som införde bland annat nuvarande bestämmelser om kvotgrupper vid urval på grundval av betyg som Mikael Damberg nu har invändningar emot.

Först nu när de nya tillträdesreglerna börjar tillämpas kommer det att vara möjligt att göra en grundlig uppföljning av effekterna av de nya bestämmelserna. Regeringen följer utvecklingen noga.

Anf. 50 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag har ställt interpellationen med anledning av att de nya antagningsreglerna för studier till universitet och högskolor som börjar gälla hösten 2010 diskuteras i samhället och skapar en del oro.

Finns det några problem med detta system? Ministern delar inte min syn att det finns det. Jag menar att det nya systemet har en del problem och att man måste se det. Jag hänvisar bland annat till Högskoleverket, regeringens egen expertmyndighet. Chefen Anders Flodström har skrivit en artikel under rubriken "Orimliga krav på unga inför framtiden". Han skriver: De nya antagningsreglerna till högskolan innebär ett krångligt

system som är svårt att överblicka och som ställer krav på en mycket tidig planering från elevens sida. Problemet är att man har skapat ett krångligt system som är svår att överblicka och som ställer krav på mycket tidig planering. Extra språk i högstadiet, som man väljer i årskurs 6, ger meritpoäng för fortsättningskurserna på gymnasiet. Alla vet inte om detta.

I november 2009 frågade Höskoleverket 18-åriga elever med studieintresse om de hade koll på de nya reglerna. I undersökningen svarade 10 procent av de tillfrågade att de var helt och hållet pålästa på de nya reglerna, 40 procent att de i huvudsak hade koll, hela 37 procent svarade att de inte hade särskilt bra koll och 13 procent hade ingen koll alls.

Det är klart att det får konsekvenser för en ung människa om man inte redan tidigt vet hur man ska navigera, vilka kurser man ska välja och hur man ska göra rätt val för att maximera sina möjligheter att komma in på högskolan senare.

Höskoleverket har sagt att det skapar problem. Man menar att konsekvensen blir att begåvningar med lågutbildade föräldrar riskerar att få det allt tuffare. Man efterlyser en satsning på studie- och yrkesvägledning. Det är en av förklaringarna till varför vi i det rödgröna budgetalternativet har anslagit 200 miljoner för att satsa på studie- och yrkesvägledning.

Vi tycker också att reglerna har skapat en del andra problem som vi anser att man måste göra något åt.

Ett problem som ministern inte heller ser är att de som gick ut gymnasiet före 2003 inte får tillgodoräkna sig meritpoäng och därmed inte kan få mer än 20.0 i betygssnitt. De som gick ut tidigare tycker att detta är orättvist eftersom de har svårare att komma vidare i studier.

Det har varit en del diskussioner om kvotgrupper. Ministern gjorde en poäng av att det var vi som införde dessa grupper, vilket är sant. Vi såg en del problem med det gamla systemet som vi försökte lösa. Men inte ens regeringen kan väl säga att man inte har sett problem med kvotgrupperna. Regeringen har själv ändrat i kvotgrupperna just för att man har sett vilka problem kvotgrupperna har skapat.

Jag hade kontakt med en kvinna vid namn Beatrice Öhman förra veckan. Hon har bott i Sverige i nästan åtta år och har tyska betyg. Hon sökte till en fristående sommarkurs på Luleå tekniska universitet. Hon insåg att många sökte kursen och ville höra var hon stod i kön. Då fick hon höra att det var så få som ingick i samma betygsgrupp som hon, så de fick inga platser. Hennes betyg från Tyskland spelade ingen roll alls eftersom det var så få med utländska betyg som sökte till universitet och högskolor.

Tycker ministern verkligen att det inte finns några problem i dagens system som han vill göra något åt?

Anf. 51 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Ibland är det så i den politiska debatten att när man inte vet vad man ska angripa målar man upp en position som ingen har intagit och angriper den i stället för att angripa den position som motståndaren i debatten faktiskt har intagit.

Jag har inte sagt att det inte har funnits några problem med antagningssystemet under alliansregeringens tid. Det är därför vi har gjort en

hel del förändringar. Mikael Damberg antydde själv de förändringar vi har gjort. Till exempel gäller det dem som gått ut med gymnasiebetyg från Europaskolorna, International Baccalaureate och några till. De hamnade fel, och de stimulerades inte på rätt sätt. Visst har det gjorts förändringar. Vi har också tillsatt utredningar och gett uppdrag till olika myndigheter för att se över olika saker som behöver förändras ytterligare.

Poängen med mitt svar är att det är något egendomligt av Mikael Damberg att helt frånskriva sig själv och sitt parti ansvaret för det system som är infört, framför allt när vi talar om dem som söker på utländska betyg. Systemet med kvotgrupper där man har några kvotgrupper för dem med svenska betyg och en kvotgrupp för dem med utländska betyg infördes under den socialdemokratiska regeringens tid.

Detta är inte alldeles lätt att lösa. Vi har gett Högskoleverket i uppdrag att titta på om meritpoäng i gymnasieskolan, vilket jag uppfattar att Socialdemokraterna i grund och botten är för, kan tillämpas också på utländska betyg. Högskoleverket presenterade en rapport för oss i förra veckan som visade att det är svårt. Vi ger dock inte upp utan tror att vi måste se över detta ytterligare.

Det vore klädsamt om Mikael Damberg tog på sig lite av ansvaret för detta i stället för att lasta allt på regeringen. Vi har genomfört ett antal reformer i antagningssystemet för att vi har sett problem men utsluter förstås inte att det kan behövas ytterligare reformer framöver.

När det gäller meritpoäng har vi under rätt lång tid sett en utveckling där färre elever på gymnasiet läser moderna språk och avancerade kurser i matematik. Det är en katastrof i en tid av ökad internationalisering och ökade krav på kunskaper inom matematik och naturvetenskap att allt färre svenska gymnasister läser de avancerade kurserna. Därför har vi infört extra meritpoäng för avancerade kurser i matematik och moderna språk – något som vi redan sett effekten av. Man ser tydligt i gymnasievalet att allt fler elever läser matematik och moderna språk, vilket är en bra utveckling.

Det är i grund och botten en självklarhet att de ämnen man läser på gymnasiet som har en särskild relevans eller betydelse för framtida högskoleval ska väga tyngre än de kurser som inte är riktigt lika viktiga.

Det är inte så att det inte finns några problem med antagningssystemet. Det är föremål för evig debatt, och det kan alltid göras förändringar och förbättringar i det. Det är dock viktigt att erkänna att det ibland är komplicerat och svårt. Vi följer utvecklingen noggrant och är beredda att göra ytterligare förändringar om det skulle behövas. Det finns dock ett ansvar hos tidigare regeringar för hur antagningssystemet ser ut.

Mikael Damberg sprider gärna myten att man måste göra väldigt tidiga val för att få tillgång till olika typer av meritpoäng. Det stämmer inte. Man kan få full meritpoäng genom att göra val på gymnasiet om man ska söka in på högskolan. Det finns också, vilket vi tidigare nämnde och diskuterade i förra debatten, en väl utbyggd kommunal vuxenutbildning som ska ge möjlighet till en andra, tredje, fjärde, femte och sjätte chans.

Vi försöker se till att komvux blir ännu tydligare med att ge en andra, tredje, fjärde och femte chans i stället för att unga studenter som just kommit ut från gymnasiet ägnar sig åt att konkurrenskomplettera.

Jag kan konstatera att vi åtminstone 2006 hade stöd från Socialdemokraterna.

Anf. 52 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Vi införde kvotgrupperna. Vi hade inte förutsett alla de problem som kvotgrupperna har skapat. Vi såg tidigare folkhögskolor där det blev en del orimliga konsekvenser. Vi börjar nu se problem med utländska betyg. Det är lite provocerande att regeringen har ändrat kvotgrupperna bara för de riktiga elitutbildningarna. Man har inte ändrat för vanliga människor som har tyska betyg och det tänker man inte se över. Det blir lite konstigt.

Ibland gör man politiska saker med god vilja och goda ambitioner men det blir ett utfall som man inte har räknat med. Då måste man våga diskutera det. Jag har också läst den rapport från Högskoleverket som ministern hänvisar till. När man säger att det blir svårt att göra något åt detta måste vi ta till oss det och titta på systemet med kvotgrupper igen. Det var inte meningen att vi skulle få de här konsekvenserna. Det var i alla fall inte meningen från vår regering att det skulle bli de här konsekvenserna. Man måste ta ansvar här och nu.

Meritvärderingar och meritpoäng är ett system som regeringen har twistat. Det gör att de tidiga valen blir ganska lönsamma. Visst kan man på gymnasieskolan göra vissa val, men det innebär att man väljer bort ganska många karaktärsämnen i det som är ens egentliga inriktningsval. Om det är så gymnasieeleverna ska göra går det helt emot regeringens planer på nya gymnasieskolan. Tanken är ju att man ska få läsa fler ämnen som har bäring på den gymnasieutbildning man väljer i nya gymnasieskolan. Det kan man inte göra om man inte har gjort rätt språkval till exempel redan i mellanstadiet.

Min poäng är att om man ska införa sådana tidiga val som den här regeringen vill ha som riskerar att fördjupa snedrekryteringen och som riskerar att innebära att föräldrarnas utbildningsbakgrund kommer att betyda ännu mer i utbildningssystemet måste man ta studie- och yrkesvägledningen på mycket större allvar än vad regeringen gör.

Vi i oppositionen har inte infört exakt det meritvärderingssystem som ställer krav på de tidiga valen, men vi ser ändå effekten och har anslagit 200 miljoner kronor i gymnasiet och högskolan för att underlätta för studenterna att välja rätt eftersom det är så viktigt för deras studiemöjligheter.

Jag tycker att regeringen kommer billigt undan. Man säger att man ändrar lite i formuleringen i skollagen. Jag har än så länge inte uppfattat att det är en substansförändring som kommer att innebära att kommunala skolor och fristående skolor måste jobba på ett helt annat sätt när det gäller studie- och yrkesvägledning. Rätta mig gärna på den punkten. Det vore intressant att höra om regeringen hade en plan med den nya skollagen som innebär stora förändringar som gör att unga människor kan välja rätt.

Risken med den här politiken som jag har uppehållit mig vid i mina interpellationsdebatter i dag är en utveckling som gör att allt färre begåvade unga människor kommer att välja rätt och få möjlighet att förverkliga sina utbildningsdrömmar.

Vi återkommer till diskussionen om komvux. Jag kan inte släppa det riktigt. Ministern sade att komvux ska vara en möjlighet att läsa in för dem som kanske gör fel språkval. Jag har väldigt svårt att se att det är de studenterna som tävlar om att få 20.0 och mer. Då är det ju konkurrenskomplettering ministern talar om. Ni vill ju förbjuda det. I komvux finns det ingen möjlighet för dem som råkar göra fel språkval i mellanstadiet att få in det. Det handlar om behörighetsgivande. Det funkar inte med komvux då.

Ni måste förstå att det här skickar signaler till unga människor och familjer som inte har koll på alla val de måste göra och som begränsar deras möjligheter att förverkliga sina utbildningsdrömmar. Inte alla som går i mellanstadiet vet att de ska bli läkare. I mellanstadiet kanske de inte tänker på vad de ska bli. Någon gång i början av gymnasiet kan de känna att de brinner för något. Då ska de kunna förverkliga det. Regeringen försvarar det.

Anf. 53 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Jag hade inte tänkt anmäla mig till debatten, men jag tycker att det här är en väldigt intressant interpellation. Det är faktiskt en fördjupning av den debatt vi hade angående föregående interpellation om ett ganska generellt problem, nämligen hur politiken på ett både sunt och osunt sätt lägger sig i hur vi ska få fram en bra möjlighet för människor att utbilda sig och så småningom hitta en konkurrenskraft för samhället, det vill säga att de flesta människor når den framgång som de själva vill uppnå.

Det finns flera aspekter i den här diskussionen. En gäller det individuella. Här är vi rörande överens om att vi vill att alla som är nyfikna och vill komma någonstans ska få ett sådant stöd av samhället att de har möjlighet att komma vidare till en högskoleutbildning. Då finns det viktiga områden som föregriper högskolan. Det handlar inte bara om kvotering utan om en grundläggande skolutbildning som ger alla möjlighet att bli så konkurrenskraftiga som möjligt och incitament när det handlar om lönepolitik och skattepolitik som gör att den investering man medvetet gör i högskolan återbördar gjord investering. Man har själv fått stå för inkomster under en tid innan man kan tjäna sina pengar.

Det är intressant att notera att statsrådet i sitt svar på Mikael Damberg's interpellation beskriver att kvotgrupper har införts av den tidigare regeringen. Det problem som debatteras är ett system som i mångt och mycket kommit till av en vilja att påverka en social snedrekrytering. Nu säger Mikael Damberg att lösningen är att man tillför 200 miljoner för att man ska ha yrkesvägledare som ska hitta rätt i den snåriga djungeln av kvotgrupper. Det finns säkert anledning att ha yrkesvägledare även om man inte har ett snårigt system. Det gäller att hjälpa unga människor att hitta rätt när de ska göra sina val. Men det måste vara fel politik att först krångla till det med oprövade regler, som bland annat 25:4-regeln som i sig är en kvotgrupp, för att sedan hitta vägledare som ska hjälpa till att leda oss mot vårt eget val.

Det måste vara bättre att fundera över de grundläggande pelarna och se till att alla som har möjlighet och intresse ges förutsättningar. När det finns konkurrens gäller det att väga in hur nationen bäst gynnas av att de som är mest skickade att klara av det får möjlighet att göra det.

Låt mig ställa en fråga till Mikael Damberg. Det handlar om 25:4-regeln och att det på något sätt skulle vara ett problem även när det gäller antagningsreglerna att den är borttagen. Varför just 25:4? Varför ska man vara just 25 år och ha arbetat i fyra år? Varför kan man inte vara 24 år och ha arbetat i fem år, 26 år och ha arbetat i fyra år eller 25 år och ha arbetat i fem år? Det är tydligt att det inte finns någon vetenskaplig idé bakom detta. Det är en tilltydlig regel som inte har utvärderats. I den mån den har utvärderats vill jag påstå att den gruppen ibland har klarat sig sämre än de som har varit rätt förberedda för sin högskoleutbildning.

Här har vi något av pudelns kärna. Det är den goda viljan som är anledningen till att man har instiftat ett system som man sedan måste korrigera för att få en bättre lösning. Det måste vara bättre att göra en analys från början. Det handlar om att ha en bra förberedande skola för högskolan och sedan ge en rimlig, rättvis och lika möjlighet att, på den kompetens man uppnått tills man söker, ta sig in på högskolan. När det är ett högt söktryck måste naturligtvis vissa nationella intressen för att vi ska konkurrera internationellt få visst företräde.

Anf. 54 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Den svenska högskolan ska vara öppen för alla som har fallenhet för och intresse av att läsa vid högskolan. Därför vill jag nämna en annan åtgärd som regeringen har vidtagit för att minska trösklarna och se till att alla behandlas lika. Vi har avskaffat den positiva särbehandlingen och könskvoteringen till landets universitet och högskolor. Det är en åtgärd som Socialdemokraterna var kraftigt emot, åtminstone när förslaget lanserades.

Mikael Damberg tog upp frågan om skollagen. När vi genomför förändringar i skollagen eller i andra lagar utgår vi naturligtvis ifrån att lagen ska följas. Genomför vi en förändring ska det som den nya lagstiftningen säger naturligtvis följas, annars hade vi inte genomfört förändringen. Det är en självklarhet. Självklart utgår vi från att detta kommer att leda till ett förändrat agerande från dem som har att följa lagstiftningen, annars hade vi som sagt inte genomfört den.

Mikael Damberg slår sig för bröstet för att De rödgröna genom en skakigt finansierad budget vill satsa 200 miljoner kronor extra på yrkes- och studievägledning.

Sanningen är att landets universitet och högskolor genom regeringens stora satsning på både forskning och utbildning aldrig har haft så mycket pengar som de har i dag, tror jag. Det nämndes i en tidigare debatt att flera universitet och högskolor dessutom har pengar över. Det vore väl sjutton om inte en ökad satsning på yrkes- och studievägledning skulle kunna klaras inom ramen för de mycket stora resurser som finns. Universitet och högskolor har goda resurser för att förbättra yrkes- och studievägledningen.

När jag lyssnar på Mikael Damberg är det uppenbart att vi har skilda uppfattningar när det gäller hur ett utbildningsväsende bör vara upplagt för att olika människor, olika individer, ska komma till sin rätt.

Problemet med den socialdemokratiska skolan var att den vägledes av principen att alla skulle läsa samma sak, på samma plats och på samma tid. Eftersom människor är olika ledde det till att från de första årskurserna och hela vägen upp i utbildningssystemet var det en massa

människor som inte passade in i dessa mallar som kan vara jättefina och bra teoretiskt men som inte fungerar ute i verkligheten.

Det var därför som vi när vi tog över såg att det var alltför många elever som gick ut till exempel nionde klass och som inte kunde läsa, skriva och räkna ordentligt och som inte hade fullständiga betyg. Det var också därför som vi såg att en stor del av dem som gick i gymnasiet i praktiken, trots alla stolta paroller om att alla skulle kunna ha högskolebehörighet, slogs ut. Det individuella programmet, som skulle vara ett undantag för dem som verkligen behövde stöd och hjälp, blev på många skolor det största programmet.

Vi kan gå igenom punkt för punkt i utbildningssystemet hur den gamla socialdemokratiska skolpolitiken misslyckades. Man såg inte att människor faktiskt är olika. Det är därför som människor måste få vara olika. Människor måste få göra olika val. Människor måste få utvecklas såsom de själva vill. Alla ska inte pressas in i samma mall. Jag tycker att debatten om gymnasieskolan är ett bra exempel på det. Den gamla gymnasieskolan var en utslagningssmaskin. Många slogs ut trots stolta paroller och stolta intentioner.

Nu inför vi en gymnasieskola där det finns möjlighet för människor att mer komma till sin rätt. De som är mer yrkesintresserade och vill ha en lärlingsutbildning får möjlighet att få det. De som är intresserade av att fortsätta till högskolan och vet det redan när de läser på gymnasiet ska ha möjlighet att göra det. På så sätt kan vi undvika att så många som tidigare under den socialdemokratiska perioden slås ut från gymnasiet.

Självklart, precis som vi har diskuterat flera gånger, ska det finnas en kommunal vuxenutbildning som ger möjligheter i efterhand om man tänker: Det val som jag gjorde i gymnasiet var nog inte så bra. Jag vill göra någonting annat.

Just därför är det viktigt att vi satsar på komvux. Vi bygger nu ut komvux, vi bygger ut yrkesutbildningen mycket kraftigt, och vi ser till att komvux används till det som komvux ska användas till, det vill säga att man ska behörighetskomplettera och inte konkurrenskomplettera. Det är det som är viktigt med regeringens politik. Alla som har fallenhet och intresse för högre studier ska kunna komma in i den svenska högskolan.

Anf. 55 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Det var ett intressant besked från högskole- och forskningsministern att högskolan ska använda forskningspengarna för studie- och yrkesvägledning. Det är ett intressant besked till rektorerna att de ska använda de forskningspengar som de har fått från regeringen till studie- och yrkesvägledning. Jag hade inte uppfattat att det var regeringens besked.

Är det så att vi menar allvar med grundutbildningens kvalitet och forskningens kvalitet måste dessa pengar i huvudsak användas för det som de ska gå till. Det är också därför som vi är oroadade för grundutbildningens kvalitet. Det är därför som vi tillför 400 miljoner kronor för att höja kvaliteten i grundutbildningen på Sveriges universitet och högskolor. Vi riktar också ett anslag på 200 miljoner kronor till yrkes- och studievägledning därför att Högskoleverket, regeringens egen expertmyndighet, har sagt att studenterna i dag inte vet hur de ska välja och tricksa

sig igenom systemet. Det innebär, säger universitetskanslern, att detta riskerar att slå mot begåvningar.

Om vi är överens om att alla begåvningar ska komma till sin rätt – vi säger i alla fall det på papperet och i talarstolen här – och expertmyndigheterna säger att dagens system som ni har skapat är så krångligt att eleverna inte riktigt vet hur de ska göra, kan vi då inte vara överens om att i alla fall satsa på studie- och yrkesvägledning?

Jag vill hellre ändra politiken så att vi inte skapar så många återvändsgränder och så att vi faktiskt har ett komvux som kan hjälpa människor att komma igen och inte bara begränsa i skollagen som regeringen föreslår.

Jag vill ha en koppling till arbetsmarknaden där vi har en regel som gör att man faktiskt tar vara på den kunskap som skapas också i arbetslivet. Jag tror att det skapar kunskap. De stora universiteten och högskolorna tyckte det också.

Sedan handlar det om gymnasieskolan. Jag har i dag varit på ett studiebesök på Viktor Rydbergs Gymnasium. De har aldrig varit med om att staten har centralstyrt deras gymnasieutbildningar så mycket som den här regeringen planerar att göra. De får inte ens kombinera naturvetenskap och estetiska ämnen därför att det inte är möjligt i den nya gymnasieskolan som växer fram. Tala därför lite mindre om att centralstyra och likrikta. Den gymnasieskola som vi ser växa fram kommer nämligen att vara mer likriktad än någonsin tidigare.

Anf. 56 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Den här interpellationen om antagningsregler som påstås vara så krångliga att de innebär en snedrekrytering, vilket ministern och jag inte håller med om är fallet, är intressant eftersom den belyser två frågor.

Den första handlar om behörighetssproblematiken som jag tycker att vi har diskuterat fram och tillbaka. Där tycker jag att det viktigaste är att man ska ha rätt behörighet. Då undrar jag om interpellanten tycker att kopplingen till arbetslivet i sig är viktigare än att detta leder till en behörighet som också ger en fysisk praktisk möjlighet att genomföra en utbildning. Är det viktigare i sig att man har en koppling till arbetslivet – att man är 25 år och har fyra år i yrkeslivet? Man kan fundera på följande: Om man är 24 år och har arbetat tre år har man kanske fått lika mycket praktik. Varför ska man just ha denna regel och få en egen kvotgrupp med alla de komplikationer som det innebär att man har en sådan rigid hållning? Jag upplever inte det som rättvist för individerna. Individer är olika.

Den andra handlar om det stora söktrycket och då vi måste göra ett urval. Låt mig då säga att även om man refererar till en expertmyndighet här har expertmyndigheten inte varit mer framgångsrik att påverka snedrekryteringen än någon regering har varit, det vill säga att detta möjligtvis är ett politiskt problem.

Jag tycker att det finns en annan dimension som vi lätt glömmer, nämligen att med regeringens sammanfattande politik, inte minst på det ekonomiska området, har det getts möjligheter. Det gäller till exempel en av de utbildningar som har ett stort söktryck – läkarutbildningen. Man

har finansierat en utökning med inte mindre än 25 procent av läkarutbildningen under denna mandatperiod.

Det gör naturligtvis att urvalet kommer att bli mindre för alla som är både kompetenta och besjälade av att söka sig till den utbildningen.

Det handlar om att se möjligheterna i att utvidga ett högskoleperspektiv, utöver att snäva in det till enbart högskoleministerns ansvar, som är viktigt. Jag vill säga att högskoleministern också ser de andra politikområdena som alliansregeringen anser vara viktiga inslag för att göra detta.

Anf. 57 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Som jag har sagt i interpellationssvaret och i tidigare inlägg gör vi ett antal omläggningar inom det som är mitt ansvarsområde. Vi skärper skollagen, och vi skärper kraven på lärosätena när det gäller att redovisa hur de jobbar med att öka den breddade rekryteringen, för att ta några exempel.

Inom högskolepolitiken i övrigt genomför vi en stor studiemedelsreform med höjt fribelopp och med höjda studiemedel. Det är en ökning av studiemedlen som överträffar det som den studiesociala kommittén tidigare föreslog.

Vi lägger om politiken också när det gäller grund- och gymnasieskolan. Det är viktigt för att minska den sociala snedrekryteringen. En stor del av den sociala snedrekrytering som finns i dag gäller mellan grundskolan och gymnasieskolan. Det måste vidtas åtgärder för att man ska se till att den utvecklingen bryts.

Vi måste få en annan skattepolitik och en annan lönepolitik som gör att vi får en ökad utbildningspremie. Ett antal olika debattörer, organisationer och rapporter visar just det.

Det som jag tycker är svagheten i Socialdemokraternas politik när det gäller att bekämpa social snedrekrytering är just att de inte riktigt vågar se hela perspektivet och hela greppet. Det finns blinda fläckar. Det finns en ovilja och rädsla för att diskutera frågan om att utbildning ska löna sig, att det måste få synas i lönekuvertet och att man inte ska straffbeskattas om man har skaffat sig en utbildning och på så sätt också kan få en högre lön. Här finns det blinda fläckar hos Socialdemokraterna. Det finns också en blind fläck hos Socialdemokraterna när det gäller att inte se att människor faktiskt är olika. Människor måste kunna få göra olika val. Alla kan inte stöpas i samma mall. Här finns det en skillnad mellan regeringens politik och Socialdemokraternas politik. Vi tycker att vi behöver ha ett helhetsperspektiv när det gäller att bekämpa den sociala snedrekryteringen och att ha bra antagningsregler till högskolan.

Jag tackar er för en mycket viktig och bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Skrivelse

2009/10:226 till näringsutskottet

11 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2009/10:FiU33, FiU22, FiU27, FiU28 och
FiU38
Justitieutskottets betänkanden 2009/10:JuU25 och JuU21
Utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU10
Utbildningsutskottets betänkanden 2009/10:Ubu20 och Ubu22

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
2009/10:222 Följändringar med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken
2009/10:228 Filmcensuren för vuxna avskaffas – skyddet för barn och unga mot skadlig mediapåverkan stärks

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2009/10:MJU22 Fiskeripolitik

Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande
2009/10:MJU27 Skogsskydd och skoglig information i EU

Konstitutionsutskottets betänkande
2009/10:KU37 Regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Näringsutskottets betänkanden
2009/10:NU23 Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB
2009/10:NU24 Vissa konkurrensfrågor

Försvarsutskottets betänkande
2009/10:FöU9 Räddningstjänst och skydd mot olyckor m.m.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 31 maj

2009/10:851 Kommunerna och producentansvaret
av *Sinikka Bohlin* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
2009/10:852 Privatisering av Vattenfall och LKAB

av *Karin Åström* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Prot. 2009/10:129
1 juni

Prot. 2009/10:129
1 juni

2009/10:853 Illegalt spel på allmänna platser i Stockholms city
av *Johan Pehrson* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
2009/10:854 Förlorad ersättningsrätt
av *Billy Gustafsson* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 juni.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 1 juni

2009/10:820 Sopavgiftssystem för fritidshus och lagstiftningens intentioner

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:825 Nationell skoterpolitik

av *Gunnar Sandberg* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:836 SJ och pendlartrafiken i Mälardalen

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 juni.

15 § Kammaren åtskildes kl 16.09.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Svar på interpellationerna 2009/10:392, 427 och 467 om bostadsbyggandet.....	5
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	5
Anf. 2 JOHAN LÖFSTRAND (s)	6
Anf. 3 CARINA MOBERG (s)	7
Anf. 4 EGON FRID (v)	8
Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd)	9
Anf. 6 JOHAN LÖFSTRAND (s)	10
Anf. 7 CARINA MOBERG (s)	11
Anf. 8 EGON FRID (v)	12
Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd)	12
Anf. 10 JOHAN LÖFSTRAND (s)	13
Anf. 11 CARINA MOBERG (s)	14
Anf. 12 Statsrådet MATS ODELL (kd)	15
5 § Svar på interpellation 2009/10:493 om Tåg i Bergslagen	15
Anf. 13 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	15
Anf. 14 PIA NILSSON (s)	16
Anf. 15 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	17
Anf. 16 PIA NILSSON (s)	18
Anf. 17 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	18
Anf. 18 PIA NILSSON (s)	19
Anf. 19 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	19
6 § Svar på interpellation 2009/10:430 om Tjustbanan	20
Anf. 20 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	20
Anf. 21 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	20
Anf. 22 FINN BENGTTSSON (m)	21
Anf. 23 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	22
Anf. 24 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	22
Anf. 25 FINN BENGTTSSON (m)	23
Anf. 26 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	24
Anf. 27 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	25
Anf. 28 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	25
7 § Svar på interpellation 2009/10:480 om resurser till yngre universitet och högskolor.....	26
Anf. 29 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	26
Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	27
Anf. 31 FINN BENGTTSSON (m)	28
Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (s)	29
Anf. 33 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	30
Anf. 34 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	32
Anf. 35 FINN BENGTTSSON (m)	33

Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (s).....	34
Anf. 37 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	35
Anf. 38 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	36
Anf. 39 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	36
8 § Svar på interpellation 2009/10:481 om snedrekryteringen till högre studier.....	37
Anf. 40 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	37
Anf. 41 MIKAEL DAMBERG (s).....	38
Anf. 42 FINN BENGTSSON (m)	39
Anf. 43 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	41
Anf. 44 MIKAEL DAMBERG (s).....	42
Anf. 45 FINN BENGTSSON (m)	43
Anf. 46 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	44
Anf. 47 MIKAEL DAMBERG (s).....	45
Anf. 48 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	46
9 § Svar på interpellation 2009/10:491 om antagningsregler för högskolestudier	46
Anf. 49 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	46
Anf. 50 MIKAEL DAMBERG (s).....	47
Anf. 51 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	48
Anf. 52 MIKAEL DAMBERG (s).....	50
Anf. 53 FINN BENGTSSON (m)	51
Anf. 54 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	52
Anf. 55 MIKAEL DAMBERG (s).....	53
Anf. 56 FINN BENGTSSON (m)	54
Anf. 57 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	55
10 § Hänvisning av ärenden till utskott	55
11 § Förnyad bordläggning.....	56
12 § Bordläggning.....	56
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	56
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	57
15 § Kammaren åtskildes kl 16.09.	57

